

ABONAMENTUL
Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:
Pe un an . . . 40.— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi N-rul 11a.

INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fil.
Manuscrisele nu se în-
napoiază.

ROMÂNUL

In chestia salvării școalelor noastre.

De Vasile Stroescu.

Nota Redacției. Marele sprijinitor al cauzelor românești, d. Vasile Stroescu ne trimite un articol, care poartă titlul de mai sus, însoțindu-l de scrisoarea următoare:

Onorată Redacțiune!

Scrierea prezentă îi scrisă în grabă, nu-i refăcută, îi cam incurcată, împănată cu multe intercalări, n'are pretențiunea să fie o scriere de stil, dar izvoară din convingere și inimă; de aceea rog scuzări neajunsurile și s'o primiți cum s'a gândit, nu cum s'a făcut. Rog s'o imprimați în întregime, fără cenzurare. Puteti să faceți o mie de obiecțiuni în noțile, că sunteți de deosebite păreri, dar lăsați, cum este scris, sub răspunderea mea. — Cu toată stima: V. Stroescu.

Publicăm cu toată plăcerea articolul dlui Stroescu. Nici nu avem să facem o mie de obiecțiuni. În cele mai multe chestiuni atinse prin acest articol suntem chiar în absolută identitate de păreri cu ilustrul autor, suntem însă totuși datorii a observa, că d. V. Stroescu în unele afaceri obsteste de ale noastre nu are temeinice informațiuni și astfel noi, cei mai bine informați, nu ne putem identifica cu toate părerile distinsului mecenat. Îndoșelii înținem să constatăm, că informațiunile dlui V. Stroescu referitoare la venitele episcopului unit din Oradea-mare sunt neintemeiate.

lață articolului:

Băle, 25 Aprilie.

Nu spre judecata sau spre osândă sunt înșirate rindurile dela vale, dar spre usurarea sufletului și întărirea trupului.

În numărul 80 al „Românului”, care l'am primit ieri, articolul de frunte tractează despre situația școalelor din Ungaria. Ca întotdeauna nu merg drept la țintă, ca să rezolve chestia, se mărginesc s'o puie, dar încolo ce o da Dumnezeu! Deși văd că propun măsuri paliative, care nu pot să schimbe situația, totuși nu pot să nu recurgă la cuvinte sfiorătoare: „Acum e momentul suprem ca să se facă tot ceea ce suntem în stare ca popor, care vrea să-și apere cel mai sfânt patrimoniu — cultura națională.”

Ca să salveze cultura națională, în momentul suprem, propun ca băncile să deie din venitul lor curat — 10% și mai adaugă dlor că băncile săsești dau peste 20% din senin, fără momente supreme.

Așa-i. Dar aceia-s Sași și despre Honț se spun multe anecdote hazlie. Acuma se vede că și Honț pentru Români îi un ideal inaccesibil. La momentul suprem ei găsesc că ar fi foarte bine, dacă băncile s'ar prinde să deie câte 10%. Oare să fie Români atâta de lași și de blestemați? Nu, nu se poate; asta-i o calomnie! Cine nu știe din noi, că Românul îi din fire mândru, generos; că-i verde ca stejarul; că se naște poet; și-i de viță nobilă, cu simțăminte și mai nobile; că ține la limba lui, — după mărturisirea veche a unui străin — mai mult decât la viață. Așadară asta pot s'o spuie sau s'o gândească numai niște pesimiști, defaimatori incorrigibili.

Continuez.

Să se deie numai 10%, s'ar aduna 200 mii cor., s'ar scăpa 200 școale (și ele au fost 3000). Încă și pentru asta, zic dlor, să se adreseze către d. Cosma, ca să influențeze Solidaritatea a se uni la o asemenea jertfă. Dumealor sunt gata să recunoască acest gest ca o jertfă adusă pe altarul neamului.

Curioasă noțiune au de cuvântul jertfă, în momentul suprem! În momentul suprem turcoaiicele au depus pe altarul patriei tot ce au avut, până și toate bijuteriile, care se păstrau în familie din neam în neam ca cele mai scumpe relicvii. Și ele nu-s creștine (unele ziarre numiau pe turci — păgâni). Astfel de fapte, în momente supreme, omenirea le numește jertfe aduse pe altarul neamului.

Pentru asemenea bagatel să se adreseze către d. Cosma? Mi-ar fi rușine să mă adresez dlui Cosma cu așa propunere. Eu m'aș adresa altmintrelea. I-aș zice: d-le Cosma, d-ta știi mai bine decât oricine nevoile care au dat peste neamul nostru. Țărani au făcut tot ce le-a stat în putere, ba și peste puterea lor, ca să-și salveze școalele. Fiind istoviți, nu pot să se ajute și, cu sutele, școalele pier. Ce-i de făcut? Cum să le scăpăm de peire?

Eu sânt încredințat că d. Cosma ar răspunde: apoi da, lucru nu-i așa greu, dacă om îi oameni, și cred că suntem; ar trebui ca acționarii băncilor să se mulțumească cu dividende legiuite de 5% și celelalte 5% și mai multe să se deie la fondurile culturale ale diecezelor.

Iacă răspunsul omului drept și înțelept. Dacă nu l'a spus, trebuie să-l spuie. Într'adevăr asta rezoluțiune ar fi cea mai dreaptă și mai potrivită.

Ce-s băncile? Băncile reprezintă capitalurile acționarilor, cari nefăcând nimica, fără muncă și rizic, primesc enorme dividende. Unde s'a auzit în lume de dividende de 10, 15% și mai mult? Cu bună sama, dacă acționarii sunt oameni, cum crede și d. Cosma, apoi fără nici o greutate, și fără deosebită jertfă, ar putea, surplusul venitului, în momente supreme, să-l puie pe altarul culturii naționale. Ar fi vremea, la așa timpuri, băncile să devie instituțiuni naționale, cum ele pretind că sânt, ca să-și câștige stima și mulțămitea poporului românesc, care, din greu, muncește pentru prosperarea lor.

Dar iar mă adresez către d. Cosma.

Funcționarii „Albinei” au jertfit pentru clădirea seminarului din Sibiu 50 mii cor. Luați sama că nu unul sau doi (ar fi proastă mângâiere), dar toți funcționarii au dat, din puținul lor, obolul în folosul neamului. Să

speram că d-lor nu fac excepțiune și s'ar găsi mulți intelectuali cu aceleași simțiri și același devotament cauzei naționale. Cincizeci mii au dat niște funcționari, din măduva lor, din hoștină. Cât trebuie să deie „Albina” din mie-rea ei?

Chestia asta, fiind vorbă de școalele confesionale, a trebuit să fie pornită și dusă până la capăt de capii bisericii noastre și de toată preoțimea. Dar preoțimea are grija congruei, pentru care mereu se adună și se agită, de școli nu-și prea strică capu.

Cei mulți găsesc, că nu-i ce le face; trebuie să ne rezignăm, cum au făcut acei din comitatul Hunedoarei. Găsesc că poporul e sărac, sleit de puteri, n'ai ce să-i mai iei! Dar cele multe sate s'au sărăcit, pentru că preoții, nemulțumiți cu bisericile lor vechi, de lemn, — deși mai puteau să servească, până la vremi mai prielnice, — care de care, pe întrecute, au vrut să-și facă un sion mai măreț, ca la alte neamuri. Au ademenit pe oameni să deie tot dela sufletul lor și i-au încurcat în datorii pe la bănci, de care poate nici copiii copiilor lor n'ar fi în stare să se desbăreze. Comune sărace au cheltuit sume enorme.

Acești păstori se socot ca păstori vrednici, harnici și cu credință! Acuma, când se cer cheltuieli neapărate, ia dacă ai de unde. Oricum, fiindcă școalele sunt confesionale, biserica trebuie să-și desvăluie toată autoritatea sa și să margă, dacă nu înainte, măcar în urmă, dar să nu steie locului cu mâinile încrucișate.

Mai ales biserica unită dispune de mari averi. De uniți sunt uniți, numai pungile li-s răzlețe, dar tot sunt români și măcar în momentul suprem să facă ceva pentru salvarea școalelor lor. Se zice că dieceza unită a Orăzii, adevărat episcopul (nu ca la noi) dispune de un milion venit anual. Ce mai mică dieceză, de mărimea unui protopopiat, școalele ei se află în cel mai mare hal, neajutate nici dintr'o parte. Archidieceza spune că Oradea e dieceză bogată, n'are nevoie de ajutor străin. Deși dieceza se socoate de bogată, veniturile sunt în mâna episcopului și fiind și el infalibil, nimeni nu poate să-i ceară socoteală, ce face cu un venit atât de mare, un călugăr, care pentru sine sa trebuie să cheltuiască numai strictul necesar pentru trai. Unde merg banii? Veniturile nu-s date pentru folosința cutărui sau cutărui episcop, ci în folosul diecezei. Dacă-i creștin și are conștiință creștinească nu trebuie să aștepte ca să-i ceară cineva socoteala, dar el singur, cum fac băncile, în fiecare an să publice socoteala cheltuielilor făcute. Seminarium n'are; clericii îi țin de pomană seminarile din lume

— catolice. Cum o duc sârmanii de ei, o știe toată lumea, li-a mers vestea. Și toate astea într'o dieceză, care dispune de o avere colosală; curat ca-i bataia lui Dumnezeu! Se vede că numai Dumnezeu poate să-i ceară socoteala, ca episcopului Szabó.

Revin iar la vorba despre Honț. N'ar fi rău, dacă românii observările lor perspicace, le-ar îndrepta în jurul lor, ce li sub mână, mai aproape. Ni-ar spune de vrednicia preoților lor, cum sunt de desinteresați, cum țin ei la limbă, la obiceiuri, la tradițiile neamului și la vaca Domnului — țaranul român. De dârnicia și patriotismul intelectualilor; de credulitatea țaranului, care se extaziază la orice vorbe goale și se lasă purtat de nas și exploatat de toată lumea. Cei uniți pentru întărirea tradițiilor, își dau clericii pe la seminariile străine. Deși nu-i dau cu scop nobil-național, dar prin aceasta, inconștient, le întăresc simțul național. Cei instrăinați sufer de o boală, de nostalgie de neam, și au simțăminte mai adânci, decât aceia cari trăiesc între ai săi. Asta au dovedit-o clericii dela Orade și dela Ungvár, se poate vedea din toate scrisorile ce ne vin dela românii din America.

Un eveniment de acest fel și mai vădit s'a întâmplat anul trecut la Chișineu, în ziua memorabilă a centenarului răpirei Basarabiei. În catedrala orașului s'a servit cu mare pompă liturghie, pe urmă rugăciune de mulțămintă lui Dumnezeu pentru anexarea Basarabiei. Cum s'a întâmplat, cum nu, li-a venit în cap aranjatorilor serbarilor solemne ca să facă o surpriză, să aducă o plăcere asistenților (biserica era arhiplină), au pus la cale să se cetească evanghelia în limba moldovenească. Despre cele petrecute am cetit în gazeta rusească „Bassarabscia jizni” (Viața Basarabiei), care n'a putut înflori știrea. Ei bine, domnilor, poporul acela, care, la orașe, n'a auzit de zecimi de ani limba moldovenească în biserică, poporul care nu știe că e român, ei se știu moldoveni, nu știe carte moldovenească, și-a păstrat numai limba, nu știe nimic despre viața și soarta altor frați ai lui, nici chiar de existența lor, afară de-o parte din regat, — la auzul evangheliei, cetite în limba lor, toți ca unul au izbucnit în suspine și în lacrimi! Toți străinii au incremenit, ni-

meni nu se aștepta la așa ceva. De unde au izbucnit lacrimile acelea? Simțul dragostei de neam mocnește sub spuză și la întâia scântee izbucnește în flacări, cu atât mai învăpăiate, cu cât mai mult au mocrnit sub spuză.

Socot, că întâmplarea aceasta a dat de gândit guvernului. Să nu socotiți că toți moldovenii de față au început a plânge de amintirea instrăinării. Nu, acela simț nu-l au ei; ei sunt ca viermele din hrean, — mai mare dulceața el nu știe pe lume. Au izbucnit în plâns — la auzul evangheliei cetite în limba lor. Străinul, care a scris în vechime despre români, a observat simțămintele românilor foarte just. De când e lumea: ce avem, nu prețuim, când le pierdem, ne tânguim.

Pe lângă bănci, — pastorii truștești ai noștri, pe lângă preoțime, — pastorii sufletești ai noștri, și toată inteligența ar trebui să dovedească că-i floarea și elita neamului și să contribuie la greutate din toată inima după înțelegere și putință. Invățătorilor dați-le pace, nu vă pară rău că primesc o remunerație mai umană. De ar fi ei vrednici de misiunea lor și de și-ar face datoriile cu sfințenie (eram să zic cu abnegațiune, mi-am luat sama însă că „abnegațiune” e cuvânt străin în limba noastră), s'ar uita de greutățile care le duce poporul pentru susținerea lor. Numai ar trebui aleasă și înlăturată neghina dintre dâșii, ca să nu se facă cheltuieli zadarnice.

Am ajuns la răspântie critică, de nu-i încatru cărmii. Spre scăparea culturii noastre adune-se toată elita clerului, băncilor, intelectualilor, ca consfătuindu-se să hotărască, până nu-i târziu, măsurile, care le vor socoti juste, necesare, pentru radicala salvare a instituțiilor noastre naționale, primejduite în existența lor. În felul, cum propun eu, fără deosebite jertfe, s'ar aduna banii trebuincioși și s'ar înlătura toate neajunsurile, care ne stau în cale, s'ar aduna chiar mai mulți bani cu cari s'ar preîntâmpina nevoile, s'ar mări lefurile profesorilor dela gimnaziu și seminarii de bunavoie, să nu fim siliți de guvern a le ridica salariile. Procedând într'ășa mod, am dovedi că suntem un neam de oameni conștienți și solidari în susținerea drepturilor noastre. Cu alți ochi s'ar uita lumea la neamul

nostru; i-ar insufla stimă și l-ar trata după demnitatea care ar dovedi-o.

Christos a înviat!

De sub spuză nepăsărei, la alarma înaltului cler al dvoastră, al Solidarității și inteligenței românești să izbucnească flacăra dragostei curate și iubirei de neam, limbă și lege.

„Infrângerea Austriei”...

De un bărbat politic.

Viena, 1 Maiu.

Prin căderea Scutarilor, demnitatea politicii și diplomației austro-ungare a încercat o grea lovitură. E vădit lucru că prestigiul monarhiei habsburgice nu-si va putea recăpăta strălucirea, decât printr'o atitudine hotărâtă și imediată. E vorba doar de nerespectarea celui mai fundamental postulat preconizat de cabinetul vienez. E vorba iarăș de jignirea ce s'a adus triplei alianțe și în sfârșit a amorului propriu călcat în picioare de cel mai mic regat european.

Iată însă că trec atâtea zile fără ca o hotărâre să se desprindă. Cabinetele marilor puteri pactează și se străduiesc să afle „formula fericită”. Cu cât însă această întârziere se prelungește, cu atât eficacitatea măsurilor represive se va atenua și cu atât Austria apare tot mai invinsă. Un ziar vienez propunea monarhiei să părăsească angajamentele luate cu statele mari vecine și să execute imediat hotărârea congresului londonez — cedarea Scutarilor, Albaniei, Italia însă, veșnic atentă la tot ce se petrece în Balcani, a protestat contra acestui mandat benevol al Austriei. Alte puteri au dat să înțeleagă că gestul e prea extrem. Muntenegru, orgolios și plin de neastâmpăr în urma biruștelor, ar putea atâta valtoarea unui rășboi de rasă. Să mai treacă deci câteva zile de reculegere, urmează conciliantele sfaturi, și apoi se va vedea. Se putea oare rediscuta problema Scutarilor!

Pare că Austria „va mai aștepta”. Atunci, ori cari ar fi măsurile stabilite, prestigiul monarhiei nu va putea ieși întreg. Căci e mai mult ca sigur că marile puteri nu vor aduce un vot de reabilitare întreagă Austriei și unul de condamnare Muntenegrului. Votul acesta dacă ar fi fost dispus să-l dea, l'ar fi dat din prima zi.

Zări din univers.

Aseară, în liniștea întunerecului, iată-mă pe terasa! La dreapta, în apropiere, biserică e în zăre de luminările credincioșilor, cari o înconjoară în slujba înmormântării Mântuitorului. Înainte, departe, pe creasta unui deal, mișese la o altă biserică, ferestrele luminate în acelaș scop. Peste toată firea stăpânită de întunerecul nopții, peste toate patimile potolite de sentimente religioase și evlavie creștinească se boltește firmamentul cu miriadele de stele nastâmpărate.

La apus: Saturn dispăre, urmat de roșieticul Aldebaran. Lumina zodiacului se ridică, în formă de triunghi, cu vârful până la Ieslele din Rac, deosebindu-se mai lămurit decât brăul galactic în zodia Gemenilor. Spre răsărit se înșiră Leul, Fecioara și Balanta. La colțul sud-vest apăs Sirius. Mai sus se conturează Cănele mic iar deasupra orizontului sud: Hidra, Cupa și Corbul. O stea filantă svăcnește scurt... Mă întorc spre nord: și o alta brăzdează mai luminos văzduhul. Simboale ale vieții pământeste!

Pironesc binoclul asupra unei stele mici din Coroana boreală. Nu se vede cu ochii liberi. O socotesc de categoria 6.5 Am examinat-o și a-cu-i anul, și a-cu-s doi, și a-cu-s trei. Totdeauna se arată în altă și altă categorie de strălucire. E variabila R. Uneori se vede cu ochii liberi, fiind de mărimea 5.5. Alteori scade până la categoria 1.3, încât nu se vede decât cu instrumente

mari. Prin ce prefaceri misterioase poate trece lumina acestei stele, încât să fluctueze între limite așa de enorme? Invăscutu-s'a suprafața acestui Soare depărtat în scoarță, cel puțin pe o parte? Copleșită e, periodic, de pete? Eclipsată e, periodic de vr'un satelit enorm? Iată întrebări, la cari nu se poate răspunde precis. Pot fi valabile toate alternativele precedente. Pot fi valabile altele. Poate că Soarele s'a întunecat de tot, iar noi numai acuma îi vedem agonia, scăpărările din urmă, ca ale unei lumini ce se stingă. În orice caz, nu-l vedem în starea actuală, în strălucirea de acuma. Lumina, ce i-o vedem cu ochii liberi, cu binoclul, cu instrumente mai mari, a plecat dela stea a-cu-s sute, ori mii de ani. (Nu știu să se fi determinat paralaxa variabilei, oeeace însemnează că steaua se află în depărtare enormă dela noi, măsurabilă numai cu mii de ani de lumină.)

Nimic nu te predispuce la filosofie ca mormântul și cerul instelat. Nu la speculații sarbedeși absurde, ci la contemplarea enigmelor, vieții și universului, la *Philosophia perennis*, ale cărei rădăcini nu se pot smulge niciodată din sufletul omenesc.

Infinit! Eternitate! În aceste ne scufundă astronomia și științele exacte de azi. Dar aceeaș intuiție o avea și Greul din vechime uimit în fața universului. Aceeaș o avea și Marcus Aurelius ori Seneca, la Romani.

— „Ce înseamnă oare intristările și dorintele mele — exclamă Marcus Aurelius în-

tr'una din cugetările sale — când compar micimea mea cu imensitatea? Ce sunt aceste griji efemere ale unui atom pierdut în genunea timpului și a spațiului? Gândește-te la timpul nesfârșit: de ce clipă trecătoare ai tu parte? Gândește-te la imensitatea spațiului: cât loc ocupi tu din el? Gândește-te des la iuteala cu care apar și se succed lucrurile în curgerea nesfârșită a materiei. Căci substanța este ca fluviu într'o curgere eternă. Și fapăturile se schimbă necurmat. Și cauzele sunt în transformări nenumărate. Abis fără fund este trecutul. Asemenea viitorul, în care toate se vor scufunda. În astfel de împrejurări nu e oare nebunie a te îngâmfă, a te chinui, ori a te supăra?

„Toate aceste vor dispărea: corpurile noastre în materie, amintirea noastră în timp... Căci toate se duc, putrezesc, pier, se sting, mor.

„Vântul scutură pe jos frunzele pădurilor: așa cad și generațiile oamenilor așa trec blăstemele, laudele, aplauzele. Toate răsar într'o primăvară, apoi vântul le împrăstie și pădurea dă altele la loc. Căci toate lucrurile țin puțin timp și tu, tu fugi și alergă după toate, ca și cum ar fi eterne! Puțin încă și vei închide ochii, iar pentru a bocă pe cel ce te-a îngropat se va găsi, firește un altul.

„Durata vieții omului este o clipă; substanța lui o curgere; mintea lui neputincioasă; trupul lui o clădire, ce se năruie; sufletul lui un titirez, ce se învârteste; norocul lui o enigmă; glo-

E a doua oră de când Austria suferă înfringeri diplomatice. Vă aduceți aminte cât de refractară se arăta monarhia în chestia Djacovei? În jurul ei se brodiser doar și misterul autografului împărătesc trimis la Petersburg. Viena nu voia să lase ținutul în stăpânirea Sârbilor. După multe parlamentări, după asigurări formale venite din Petersburg că în schimb Scutari va rămâne Albaniei, Djakova e lăsată aliaților balcanici. Astăzi orașul promis a ajuns și el în aceleași mâini. Iar când Austria amintește cuvântul dat, se aud murmure de desaprobară.

Mai mult decât tripla alianță, înfringerile aceste cad asupra Austro-Ungariei. Atât Italia cât și Germania s'au arătat fidele mai întâziate în deciziuni. Dar nu numai atât. Singură monarhia habsburgică, veșnic îngrijată de a stăpâni prin influență orientul balcanic, ridicase cu atâta tărie problema unei Albanii autonome. Ea devenise prin urmare mandatară triplei alianțe în toate operațiile de tranșat. Ea ca atare, urma să-și aragă pe lângă folosința cea mai bună și blaul unei eventuale eșuări. Austria în sfârșit înțelegea să privească cu același interes și cauza Românilor aliați și pretențiunile unei Bulgarii îndărătnice!...

Ori cât de exacte s'ar fi părut în fața cabinetului de lucru, realizarea tuturor acestor planuri, nu se putea ca ele săvârșite în vârtejul întâmplărilor concrete, să nu ricoșeze. Și iată, Scutari a căzut în mâna Muntegrinilor.

O hotărâre principala a congresului londonez urma să rămână nulă. Repede „blocusul”! Poate e cea mai comică scenă pe care ni-a putut-o oferi înțelepciunea Austriei, adunarea atâtor pavilioane în apele regelui Nichita. Ce puteau face tururile amenințătoare? Intru cât armatele cari asediau Scutari ar fi putut fi constrinse să părăsească câmpul de luptă, de frica vapoarelor aflate la 20 km depărtare de țarm? „Le Temps” numea „blocusul” puterilor sau o naivitate, o copilărie, sau o monstruoșitate. De sigur și una și alta. Căci în timpul acesta, soldații regelui ironizat de foile vieneze, luptau și pregăteau prin jertfa celei din urmă vitejii, cea mai severă lecție „naivului și monstrului blocus”!

Totuș Scutari va rămâne Albaniei, își face curaj „Fremdenblatt”! Așa a poruncit Londra și așa

ria o părere oarbă. Scurt, totul în sufletul lui e vis și fum; totul în corpul lui trece și fugă. Viața lui e o luptă, un popas de călător. Gloria după moarte este uitare.

„Cine poate să-l mătuie? Un singur lucru: Filosofia.”

Cu mai multă încredere, mai optimist se exprimă Seneca*):

„Dacă nu mi-s'ar îngădui aceasta (contemplația Firei), nu era mare folos să mă nasc. De ce să mă bucur că trăiesc? Să înghit mâncări și beuturi? ca să-mi îngraș trupul hodoroșit și speritor, dacă nu-l umplu neîncetat trăind rob „pântecelui”? Să mă tem de moarte, pentru că „re ne naștem”? Nu socoti acest bun neprețuit „contemplația” și vei afla că viața nu e vrednică să asud, să mă trudesc. O, ce ticăloasă „ființă este omul, dacă nu se nizește epre su- „praomeneș!”

Constituie un privilegiu pentru om că poate cunoaște și admira ceva mai nobil, mai ideal, mai sublim decum este el însuș.

26 Aprilie 1913.

Gavr. Todica.

*) Nisi ad haec admitterer non tanti fuerat nasci. Quid enim erat, cur in numero viventium me positum esse gauderem? An ut cibos et potiones percolarem? ut hoc corpus causarium ac fluidum periturumque nisi subinde impletur, farciereim et viverem aegri minister? Ut mortem timerem, cui uni nascimur? Detrahe hoc inestimabile bonum: non est vita tanti, ut sudem, ut aestuem. O quam contempta res est homo, nisi supra humana surrexerit! (Seneca, Natur. Quaest. I. Praefatio).

va rămâne. „Die Zeit” muștră politica dlui Berchtold cu cea din urmă asprime; între altele propune grabnic să se răscumpere cetatea; dacă nu, să se forteze. „Reichspost” găsește tonul cel mai adevărat, accentuând mereu înfringerea monarhiei. Acesta e adevărul! Un foarte judicios articol de fond apărut zilele trecute în „Le Figaro” și iscălit de dl G. Hananteaux, relevă același lucru. Dsa se întreabă care a fost rezultatul politicii austro-ungare dusă după rețeta prescrișă de Bismark? Ce a folosit monarhia din gestul pript al anexării Bosniei și Hertegovinei, când Novi-Bazarul le amenința mereu liniștea? A suferit, iată, înfringerea dela Scutari și rușinea blocusului. A suferit și va suferi de acum, din ce în ce mai mult, nemulțumirile și tulburările popoarelor slave din monarhie. Și-a asigurat aceeaș stare de neconțință frământare internă, care a nimicuit puterea viteței otomane!

Răspunsul dlui deputat Dr. Al. Vaida-Voevod la comunicatul guvernului referitor la alegerea dela Sasca. În numărul său apărut în 1 Maiu, revista germană din Viena „Österreichische Rundschau” publică un articol intitulat „Alegerea dela Sasca” de d. deputat Dr. Al. Vaida-Voevod, articol dedicat și recomandat în atențiunea colegială a membrilor parlamentului austriac, rezultat din alegeri libere prin votare secretă. Dl deputat Dr. Al. Vaida-Voevod schițează în articolul său toate momentele luptei electorale dela Sasca, cari s'au petrecut sub ochii dsale și astfel arată perfidia comunicatului guvernului ungar referitor la această alegere, publicat în „Reichspost”.

La sfârșitul articolului d. deputat Dr. Al. Vaida-Voevod declară, că în caz dacă „biroul de presă al primului ministru ungar” ar trage la îndoială afirmațiile dsale „se supune bucuros unui juriu compus din ziaristi români, maghiari și din străinătate, care să constate veracitatea afirmațiilor sale, sau constatând contrarul să-l declare de mincinos”.

Redeschiderea parlamentului ungar. Luni în 5 Maiu înainte de amiază parlamentul ungar își va ține prima ședință în sesiunea de vară. Incepând cu ziua aceasta intră în activitate și garda parlamentară. E nu se poate mai plăcută perspectiva ce li se deschide pe viitor deputaților opoziționiști, cari vor voi să încerce vre-o obstrucție tehnică, căci cerberii parlamentului fără nici o milă îi vor lua pe sus și-i vor pune afară pe stradă, ba dacă se vor împotrivi eventual îi vor gâdili și cu vârful ascuțit al săbiilor. În partidele opoziționiste agitația e mare în vedere deschiderii parlamentului. Planul lui Andrassy de a mijloci o fuzionare a acestor partide n'a succes, și nici ideea contelui Károlyi de a forma un „bloc electoral” nu poate fi privită de realizată, pentru că Justh și partidul său refuză statornic a-și pune restricțiuni acțiunii lor libere prin obligamente de alianță. Partidele opoziționiste n'au luat până acum încă nici o hotărâre pentru ziua de Luni. Deputații justhiști, după cum se afirmă, se vor prezenta în tot cazul la ședința de Luni. În cercurile partidului muncii se fac pregătiri pentru ca în prima ședință să-i facă ovatii președintelui Tisza.

Situația politică în Austria. Situația critică în care a ajuns monarhia austro-ungară fiind silită a-și apăra în afară prestigiul de mare putere cu arma în mână, e agravată în măsură mare și de situația politică internă dezolată. În două dintre provinciile cele mai mari ale Austriei, în Boemia și Galiția, stările politice interne s'au înrăutățit de așa, încât guvernul austriac s'a convins că ori ce încercare de a împăca între sine naționalitățile din aceste provincii e zădarnică și se vede silit a disolva dietele acestor provincii și a ordona noi alegeri. Tratatativele purtate de guvern cu conducătorii politici ai Germanilor și Cehilor din Boemia, pentru a putea face posibilă o activitate a dietei provinciale boeme și astfel a evita catastrofa financiară, care amenință această provincie, dovedindu-se cu totul de zadarnice, au fost sistate. În Galiția iarăși între blocul partidelor polone și deputații rușeni nu s'a putut ajunge la nici o înțelegere referitor la reforma electorală, astfel că disolvarea

dietei provinciale polone e inevitabilă. Criza acestor diete, de sine înțeles, nu poate rămâne fără nici o influență nefavorabilă asupra Reichsratului și din cauza aceasta guvernul austriac va amâna pe un timp cât mai îndelungat convocarea lui. Deja de acum se poate lua ca sigur că întreagă activitatea parlamentului austriac se va restringe la votarea unui nou provizoriu bugetar pe 6 luni și prolongare programului provizoriu de muncă. La rezolvirea celorlalte chestii urgente guvernul a renunțat deocamdată. Dacă însă vor obveni complicații în afară, guvernul nu va mai convoca parlamentul, deoarece se vorește a se evita, ca eventual glasurile dușmănoase monarhiei ce se ridică în tabăra slavilor din Balcan, să afle vre-un răsunet în parlamentul austriac.

Bărbăție românească în Sătmar.

Poporenii încurajează pe întemnițați.

Arad, 2 Mai.

Părintele protopop Gheorghe Mureșianu a fost timp de doi ani păstorul sufletesc al credincioșilor români din Bozinta-mare. În acel timp sfinția sa prin dibăcia dsale de a ști munci creștinești și de-a înțelege adevăratele rosturi ale sătenilor, a câștigat încrederea și stima lor. Iar acum când sfinția sa a ajuns întemnițat în urma celui fel de muncă creștinească pe care l-au văzut și l-au urmat, în nețărnumita lor dragoste au adresat părintelui și credincioșilor de acum ai dsale din Moftinul-mic următoarele rânduri:

Scumpe Păstor! și Dragi Frați de sânge!

Auzindu-Vă vestea jertferei, durere și mândrie ne-a cuprins; păstor scump ne-ai fost, acelaș ai rămas și altor frați! Pătrunși de sfințenia cauzei, — înainte cu Dumnezeu! — prin patimi la biruintă, pilde de urmat v'ați făcut creștinilor, cu adevărat sunteți fală neamului! Vă trimitem dragostea noastră, salutul nostru; apărați legea și limba strămoșească; fiți vrednici urmași ai atâtor martiri ieșiți din neamul nostru de viața latină.

Cu scârbă înfierăm viclenia și ura, care v'a trădat, cu scârbă înfierăm jostnicia, cu care se atacă ființa credinței noastre strămoșești.

Bozinta-mare, la 28 Aprilie 1913.

Aurel Marinescu, Mitru Șomcutan, Găvrilă Șomcutan, Simeon Cristian, Simeon Tămaș, Ilie Șomcutan, Ilie Gaie, Ilie Murășan, Petru Mihuti, Găvrilă Tămaș, Sandru Murășan, Ioan Tămaș, Mitru Mioara, George Miclăuș, Irimie Popu, Vasile Thira, Ion Tămaș a Lichi, George Cioba, Găvrilă Hordeu, — și alte multe subscrieri.

Acești vrednici poporeni, știind să dea expresie frumosului sentiment de recunoștință povățitorului lor de pe vremuri în astfel de grele zile de martiraj, merită toată lauda.

Din Moftinul-mic ni se scrie: aici se mai află o „coadă la topor” — socrul învățătorului vânzător: Major Döme, pe care Moftinarii în decurs de 40 de ani l'au ținut cu pâne ca să nu piară de foame și căruia părintele protopop Gheorghe Mureșianu i-a exoperat o penziune de 1700 cor. Asta-i mulțumita! — Rușine lui și tuturor capetelor goale de speta lui. Trăiască ceice-și știu păzi cinstea, credința și legea!

x Reticule pentru dame, fotbaluri, lopeți pentru tenis și tot felul de articlii pentru sport mai ieftin se pot cumpăra dela firma Hegediis Gyula, Arad, bulev. Andrassy Nr. 15. He 1058—20.

Războiul inevitabil?

— Conflictul austro-rus. —

Anarhia din Albania. — Alianța contra Austro-Ungariei și Italiei. — Situația României. — Consiliu de coroană în Schönbrunn. — Italia de partea monarhiei. — Nichita cere compensații teritoriale?

Arad, 2 Mai.

După știrile ce primim *Austro-Ungaria este ferm decisă să meargă, chiar și singură, cu armată contra Muntenegrului.*

Atât atitudinea regelui Nichita cât și declarațiile regelui Petru al Serbiei, dovedesc nu numai că Muntenegrul este decis să nu cedeze, dar că a intervenit și o legătură politică serioasă între Muntenegrul și Serbia în scop de a se opune Austro-Ungariei. S'a lucrat serios de către diplomația rusească pentru înlăturarea influenței Austro-Ungariei și Italiei în peninsula balcanică. Și cu toate spusele unor fruntași albanezi, se constată că Albania este pusă de fapt sub directa conducere a Serbiei și Muntenegrului. Guvernul provizoriu a fost înlăturat. De altfel în acest guvern nu mai avea nimeni încredere. *Essad* pașa înțeles, după cât se vede, cu *Djavid* pașa, au stabilit în Albania dictatura militară în perfectă înțelegere cu Serbia și Muntenegrul. Rusia a trebuit să prepare toată această situație fiindcă fără cuvântul unei mari puteri, regele Nichita nu ar fi putut să aibă atâta autoritate.

Prin urmare dela conferința ambasadurilor din Londra ne mai putându-se aștepta o hotărâre conformă cu pretențiunile Austro-Ungariei, aceasta va trebui — și ea, după cum am spus, e și ferm decisă — să pornească, chiar și singură, dacă urmările acțiunii sale nu o îngrijesc. Ea a așteptat destul și orice concesie nu poate să constituie decât o definitivă înfrângere a ei în Balcani. Austro-Ungaria ar înceta să fie o mare putere și veleitățile de independență ale popoarelor slave din monarhie s'ar accentua vertiginos. *Austro-Ungaria este obligată să facă război dacă nu i se dă imediat cea mai deplină și necondiționată satisfacție.*

În ce privește părerea Albanezilor cari cer intervenția armatei unui stat neutru pentru regularea lucrurilor în Albania este de constatat că înșiși membrii guvernului provizoriu mărturisesc că Albania este în plină anarhie, neavând nimeni o idee de organizare națională bine hotărâtă și cei mai mulți fruntași albanezi fiind infeodați politicii cutărui, ori cutărui stat străin.

Noi am spus de mult că un stat puternic și serios albanez, nu este posibil decât dacă i se alipesc și părțile din Macedonia locuite de Români. În asemenea caz *o intervenție a României s'ar impune și viitorul stat ar fi o garanție pentru Europa în peninsula balcanică.* Nici o putere n'a sprijinit însă această idee pentru că toate au urmărit scopuri ascunse și fiecare triumful influenței ei în noul stat. Serbia reușește astfel să formeze un stat

puternic care are în primul loc ca scop lupta împotriva influenței austriace.

Slăbiciunea arătată de tripla alianță la începutul războiului balcanic își dă roadele.

Acuma Austro-Ungaria își dă seama că însăși demnitatea ei este pusă în joc și dacă se confirmă știrea că la conferința de ieri i s'a propus să dea Muntenegrului compensații în Herțegovina, atunci este dovedit că tripla înțelegere indică lămurit că lovitura de azi este — cum iam spus noi — răspuns la încorporarea prin surprindere a Bosniei și Herțegovinei de către Austro-Ungaria și a Tripolitaniei de către Italia. De altfel că tot se lucrează cu Muntenegrul, Serbia și Albania, este împotriva Austro-Ungariei și Italiei, o vede toată lumea.

Dar incurcăturile provocate de Muntenegrul au pus pe al doilea plan diferendul româno-bulgar. Se înțelege că dacă izbucnește un război între Austro-Ungaria și Rusia conferința nu-și mai are nici un rost și atunci cererile ei România va trebui să le ia pe calea armelor. Se pare, însă, că Bulgaria învârtește acuma astfel lucrurile încât să se bucure de protecția Austro-Ungariei. Conflictul pe care îl are cu Serbia face Bulgaria să păstreze o rezervă prudentă.

Situația este, cum se vede, mai tulbură ca întotdeauna și ezitării de a proceda pe calea cea dreaptă dela început pot să complice serios și situația României.

Austro-Ungaria și Italia vor ocupa Muntenegrul și coastele albaneze.

Viena. — În decurs de 48 de ore se va hotărî soarta păcii europene: că, fi-va oare război sau pace. Reuniunea ambasadurilor din Londra și-a interupt ședința și numai în ședința care va avea loc Luni va hotărî respective atunci numai își va spune ultimul cuvânt hotărâtor.

Ministerul de externe cont. Berchtold, ministrul de război Krobotin și Conrad șeful statului major al armatei au fost primiți în audiență la M. Sa monarhul și, după cum se vede, monarhia, înarmată deplin, stă gata de război. Mari puteri, ce-i drept, doresc pacea, dar părerea generală e că reuniunea va hotărî că Austro-Ungaria și Italia împreună să ocupe Muntenegrul și coastele Albaniei. Se pare că Nichita s'a speriat de primejdia ce-i amenință țara, deoarece acum s'ar mulțumi, probabil, cu compensații teritoriale în schimbul Scutarilor, ceea ce este însă absolut imposibil, câtă vreme guvernul muntegrec nu va evacua Scutari.

Acțiune militară comună austro-italiană contra Muntenegrului.

Roma. — În zilele din urmă între Viena și Roma a avut loc un viu schimb de telegrame în scopul unei acțiuni militare comune austro-italiană împotriva Muntenegrului. Intre șeful statului major al armatei italiene Polie și Conrad de Hötendorf șeful statului major al armatei

monarhiei au avut loc tratative în decursul cărora aceștia au stabilit amănunțele măsurilor militare ce vor trebui luate.

Armata muntegrecă opune rezistență Europei.

Cetinje. — Armata și populația muntegrecă opune o energică rezistență evacuării Scutarilor. În cazul când guvernul ar ordona retragerea trupelor, acestea nu vor părăsi Scutari.

Patru corpuri de armată rusească spre Galizia.

Chișinău. — *Patru corpuri de armată rusească din regiunea Moscova au pornit către vest cu destinație necunoscută. Se dă ca sigur drumul spre Galizia unde, după cum am anunțat, Austro-Ungaria a concentrat o parte din forțele sale dela nord.*

Rusia silită la o atitudine hotărâtă.

Paris. — „Le Journal” anunță din Petersburg:

Cercurile diplomatice de aici consideră zilele acestea decisive. Rusia e silită să ia o atitudine hotărâtoare și definitivă față de Muntenegrul.

Aici se crede că trupele austro-ungare și italiene vor ocupa în curând Dulcigno și Antivari, fapt, care va constitui prima fază a acțiunii austro-ungare.

Muntenegrului i s'a trimis un ultimatum de 48 ore.

Viena. — *Ieri după o discuție aprinsă reuniunea din Londra a hotărât, la propunerea ambasadurii austro-ungare, să trimită guvernului muntegrec o notă în care acesta*

să fie somat ca în timp de 48 de ore să dea un răspuns hotărât în chestia evacuării Scutarilor și să-și precizeze în mod hotărât pretențiunile privitoare la compensațiile teritoriale.

În sfârșit reuniunea de ieri a dat asigurări Austro-Ungariei și Italiei că în cazul când Muntenegrul nu ar da un răspuns hotărât în decurs de 48 ore, cele două mari puteri vor primi mandat să ocupe coastele Muntenegrului și ale Albaniei. În cazul acesta, deci, trupele austro-ungare și italiene vor ocupa Dulcigno, Antivari și San Giovanni di Medua.

Consiliu comun de miniștri în Viena. Chestia macedoneană.

Roma. — „Giornale d'Italia” publică un interesant interview cu Vico Mantegazza în privința chestiunii Românilor Macedoneni. Mantegazza începe prin a cere înlăturarea denumirilor de tântari și Cuțo-Vlahi, rămânând ca cei desemnați sub aceste denumiri să păstreze singurul nume ce li se potrivește, acela de Români Macedoneni. Urmează o expunere a originii românilor din Macedonia a împrejurărilor în care au fost siliți să primească influența grecească și, în parte, să se și elenizeze, precum și a rolului cultural pe care l-au avut în peninsula balcanică și în special în civilizația Greciei, căci mulți dintre stâlpii culturii grecești sunt aromâni elenizați. Mantegazza citează elocvente pilde în această privință.

În sfârșit, el demonstrează că cererea Românilor de a li se acorda autonomia e dreaptă; prezintă publicului italian pe dnii: Murnu, Papahagi și Valaori cari alcătuiesc comisiunea macedoneană de intervenție pe lângă marile puteri și arată că Italia e interesată moralmente și chiar și economicște să susție pe acești frați latini.

Gárdi Imre

fotografur curții și al camerei

Cluj—Kolozsvár, str. Wesselényi Miklós nr. 3.

Telefon: 545.

Ga 888—80

Distins din partea M.

Sale ces. reg. ap. cu un

ac de cravată bătut cu

::: briliante. :::

On parle français.

Tablouri de copii, combinațiuni de grupuri, specialități excelente. :::

Mariri de fotografii, picturi cu oleu și

::: aquarele după orice tablou vechiu. :::

O liturghie-caricatură.

— Corespondență ocazională. —

Așazișii maghiari gr. cat. din Brașov, cari în creierul bolnav al unui ovreiaș dela „Brassói Ujlap”, crescuseră ca prin minune la suma horendă de 1200 suflete, și cari au fost tras clopotul într-o dungă, ca să se adune și să formeze o parohie gr. cat. maghiară, nu cumva să fie valahizați de parohia română unită înființată de curind, s'au topit ca camforul până la liturghia „solemnă” pe care și-o comandaseră în biserica rom. cat. din loc, pe a doua zi de Paști (28 Aprilie n.) Din numărul fabulos visat de ei s'au trezit că sunt abia 13 suflete, zi *treispizece* suflete la liturghie. Un blamaș ca acesta mai rar.

Dar să spunem ce a fost: A doua zi de paștile noastre clopotul cel mare din biserica parohială rom. cat. și-a făcut datoria bine și îndesat, ca să se audă peste întreg orașul, dar cu toate acestea credincioșii afară de cei 13 inși și alți vre-o 11 inși de curioși, cu totul 24 de persoane, nu mai sosea nimeni. Timpul fixat trecuse binișor și preotul, și-a făcut apariția cu anevioie și cu poza blazată. El a dat-o dela început până la isprăvite pe unguște... Noi știm însă că Sfântul Părinte din Roma nu așa înțelege bulla „Christifideles” — nenorocita bullă, ci cu totul în alt chip.

Preotul era indispus; el nu se va fi așteptat la asemenea disparentă „turmă”, câtă vreme, era doar, vorba de o mie. Noi însă bine știm că acele câteva sute de gr. cat. din Brașov, nu-s din turma menită păstoririi dânsului, ci ei sunt români curați, cari cu toată circulara de liste, au tinut să dovedească că nu-s marfă brută, și că înțeleg ce va să zică o capcană aruncată așa numai din chiar senin asupra capului lor. Ei s'au lăsat lipsiți de asemenea praznic de siluire, și-au stat frumușel acesă.

Preotul văzând la câtu-i, și că a fost tras pe sfoară, a dat-o pe urmă mai pe de-a întregul, ca să mântuiască slujba mai curind. Apostolul l'a eliminat cu totul, deasemenea limoasele Paștilor, iar cuvintele prefacerii le-a spus în taină, și întreagă forma ritului grecesc a schimonosit-o cu forme de ritul latin de așa, încât a ieșit o adevărată caricatură... Răspunsurile i le-a dat un cântăret, acompaniat de organe (lucru neadmis în biserica grecească). Frumos tablou!

„Piosii” ascultători, cari în tot decursul serviciului au sezut comod — foarte comod — în bănci, — ca să dovedească că sunt gr. cat. maghiari — se așteptau la un cuvânt de ocazie, vezi bine, dar au rămas cu așteptarea, căci preotul, care așa se vede, nu mai știa pe ce lume este, căci și evanghelia a greșit-o cetindule pe cea din ziua I. de Paști, deși era a II-a, fără să le zică ceva, s'a retras în sacristie și atât. Nu-i așa că face?

Atâta despre liturghia maghiară din Brașov. Avem nădejdea că „glasul” acestui servitor al altarului, care pălmuește pe față ordinele capului bisericeii sale, nu va rămâne fără de echou, și isprava lui va fi făcută cunoscută Sfântului Părinte din Roma, ca să nu mai aibă nici o îndoială despre chipul cum i se execută poruncile pe aici pe la noi...

De încheiere involuntar ni se impune întrebarea: Cum se face, cum a putut cuteza o mână de rutenasi să pună la cale asemenea tărăboiu și fanfaronadă chiar acum? Doar ei bine știu, trebuiau să știe că cele 800 suflete gr. cat. aflate aici în 1910 la conscripția civilă, nu sunt, nu pot fi decât numai Români? Români, unii stabiliți, alții fluctuanți, un mare număr de studentime, de ucenici, de ostași, servitorime și chiar prizonieri etc. Noi știam că statistica a mai aflat cu ocazia numărării populațiunii și 17 suflete de ruteni, pe cari îi știm a fi și ei gr. cat. Fie cu Dumnezeu 17, ori 13 ori chiar 20, dar nu 1200, pentru Dumnezeu!

„Armonia”, societatea de muzică din Craiova, la Caransebeș și Lugoj.

Cele două orașe ale Bănățului au avut de săntele Paști, în 29 și 30 Aprilie, dragi oaspeți. Societatea craioveană de muzică, „Armonia” a dat câte un concert cu același program în ambele orașe. Numărul membrilor din societate, cari au concertat a fost 42, iar întreg numărul părtașilor excursiunii a fost 120.

In Caransebeș, 29 Aprilie.

La orele 5 d. a. societatea craioveană a fost întâmpinată la gară de societatea de muzică a Caransebeșului—sub egida acestei societăți, s'a dat concertul—de-o mulțime de intelectuali români și de grupuri de țărani din satele Obreia, Glimboca, Iaz și Jupa — în frunte cu preoții lor. Din acest convoi n'a uitat să lipsească societatea muzicală — de data asta — a sfiioșilor unguri și a disciplinaților nemți. S'au dat onorurile—de frățietate din partea celor de un sânge — respectuocase și rezervate din partea străinilor.

Seara la orele 9 s'a dat concertul în sala „Pomului verde”. Bogatul program a fost constituit din piese de o rară frumusețe și varietate cari au asumat elementele cântecelor românești din diferite părți ale pământului nostru. În deosebi s'a cântat mult și bine din muzica națională bănățenească al cărei fericit interpret e maestrul Vidu. Au fost gustate mai ales piesele: Trecui valea, Vegruța, Și-aseară, Plângerea unei floricele (Vidu), Frunzuliță ninfar (cânt basarabean, C. Savu), Spune măndro-adevărat și Vai bădiță (Brediceamu), aceste două din urmă cântate de dna Margareta Dan. Admirabilă a fost compositia „Valurile Dunării” de Ioanovici.

In Lugoj, 30 Aprilie.

Deși la gara de aici nu s'au făcut călduroasele „primiri” ca la Caransebeș, — în sala hotelului Concordia, unde s'a dat concertul, aceiași imensă lume-auditor ca în celălalt oraș. Aceleași puncte de program au plăcut mai mult.

Și într'un oraș și în celălalt au fost între asistenți P. P. S. S. L. L. episcopii localnici. În Lugoj concertul s'a dat iarăș sub egida societății de muzică de acolo. Și într'un oraș și în celălalt președinții societăților de muzică dr. Corneanu și dr. Branște au trebuit să ducă grele lupte până să reușească a convinge administrația ca să îngăduie concertul craiovenilor.

O mică deosebire. În Caransebeș s'a dat un buchet dnei Dan, în Lugoj s'a dat o cunună cu panglică tricoloră — societății „Armonia”. Și mai ceva: În Lugoj au prăznuit după finirea concertului, împreună trei coruri: al dlui Anastasiu (al Armoniei), al maestrului Vidu și corul rom. gr. cat.

Mai e de relevat încă un moment din seara concertului din Lugoj. Un membru al societății „Armonia” a spus la banchet, că craiovenii au avut un gând când au făcut excursia aceasta: nu s'au răbdat să vadă numai cursul apelor cari trec prin Oltenia, ci au voit să vadă și izvorul lor care e aici, precum și izvorul cântecelor naționale, care iarăș e aici. (Furtunoase aplauze la adresa maestrului Vidu).

Dar totuși, mai trebuie să spun încă un lucru esențial: și într'un oraș și într'altul, după concert a avut loc la Pomul verde și Concordia, — *entuziast joc* și a fost admirat alesul port național al cântărețelor „Armoniei”.

Ca încheiere: rezultatul concertului e bine-făcător și lasă urme adânci în sufletele caransebeșenilor și lugojenilor. Societatea „Armonia” a contribuit la *unitatea de cultură românească*.

Așteptăm cu ardoare astfel de zile bogate.

Rap.

Negustorii din jurul Panciovei.

— Corespondență ocazională. —

Panciova, 1 Mai.

Negustorii și meseriașii din orașul Panciova, în mare parte sunt Sârbi. În jurul acestui oraș fiind mai multe comune românești, țărani noștri își dau băieții lor aici ca să învețe negustoria, dar mai cu seamă anumite meserii.

Odată însă cu părăsirea căminului părintesc, băieții români, în mare număr al lor sunt pierduți pentru neamul nostru, căci mulțumită mediului străin în care petrec, încetul cu încetul se instrăinează de neamul lor.

Cei mai mulți dintre ei, în loc să se întoarcă în comuna lor natală ori în alte comune de ale noastre ca negustori ori meseriași independenți, preferă să rămână la oraș ca calfe ori muncitori cu bucata. Aici se căsătorec cu sârboaice și în casele lor limba lor românească e cu totul înlocuită cu cea sârbească, copiii lor vorbesc numai această limbă.

Din această împrejurare nu rezultă numai răul că ei se instrăinează de neamul lor, dar și acel rău, că cei mai mulți negustori și meseriași din satele noastre românești sunt străini. Sunt aici chiar mari comune de ale noastre, unde toți negustorii și meseriașii sunt străini, aduși de vânturi cine știe de pe unde!

Din cele câteva sute de negustori și meseriași din orașul Panciova, abia dacă sunt vre-o 2—3 Români. Ar trebui să fie cel puțin vre-o 50, căci cum s'a amintit mai sus, în jurul Panciovei sunt multe comune românești, cari anual contribuie cu zeci de mii la îmbogățirea negustorilor și meseriașilor străini.

Mulți dintre acești negustori și meseriași jertesc bani grei pentru scopurile culturale și bisericești ale neamului lor, ba sunt și de aceia cari lasă în urma lor fundațiuni filantropice de sute de mii.

Dacă și noi ne-am avea negustorii și meseriașii noștri — înțelegem negustori și meseriași înarmați cu toate pregătirile și cunoștințele trebuitoare — în multe privințe am sta cu totul altcum, cu mult mai bine decât în deplorabila stare de acum.

E timpul suprem ca cu chestiunea aceasta să ne ocupăm în mod serios și potrivit marelui ei însemnătăți. În această privință trebuie să se muncească în mod sistematic, cum vedem și la alte popoare, cum putem vedea chiar și la Sârbi și atunci nu va întârzia timpul, când neamul nostru v'a atrage foloase din ea.

Instrăinarea de cătră neamul lor a băieților de țărani români și lipsa de negustori și meseriași români sunt răni cari se pot vindeca, sunt două probleme foarte însemnate pentru neamul nostru românesc; a manifesta și în viitor față de aceste probleme condamnabila nepăsare de acum, e mare păcat, e crimă națională.

Alex. Țintariu.

Turneul Mărcuș-Crișan-Băilă.

Mult așteptatii soli ai Thaliei române, d-nii Mărcuș, Crișan și Băilă, vor sosi la Arad, — după cum se știe — pe Marți 6 Mai (ziua sf-tului Gheorghe), după ce în 4 Mai (Dumineca Tomi) vor da cel dintâi concert în Budapesta. Concertul de Marția viitoare din Arad va fi urmat de joc și avem informații că aproape toate familiile din comitatul nostru vor veni pe atunci în millocul nostru. Din programul publicat dăunăzi ne-am făcut cu toții iluziile cele mai frumoase. Reamintim că concertul se va da în sala cea mare a hotelului „Crucea Albă”, seara la orele 8 și jumătate. Invitări speciale nu se fac, după

MARGIT-VIORA { CRÈME. POUDRE. SĂPUN.
Nesticăciosă, depărtează de pe față pistrii și totfelul de necurățenie. Prețul 1.60 cor.

In contra tăciunelui de grâu.
Cel mai bun mijloc o dosă 40 fl., care ajunge la 100 klgr. grâu. (Br 359)

Praf pentru porci care promovează îngrășarea.
1 cutie . . . 70 fl.
1/2 Klgr. . 1 cor. 50 „
1 „ . 2 „ 50 „

De vânzare numai la: **BRAUN ERNÓ** farmacia la „Sfta. Treime”, Timișoara-Iosefin str. Bem 7.

ce sprijinirea artei românești e o datorie a fiecăruia din noi.

În *Timișoara* concertul va avea loc în 9 Mai. S'a constituit acolo — ne scrie corespondentul ocazional — un comitet organizator din următorii domni:

Dr. Cornel Albu, Ioan Andreescu, dr. Coriolan Balta, dr. Dumitru Borca, dr. George Borsan, Ilie Bugariu, dr. Pompil Cioban, dr. George Crăciun, dr. Ioan Doboșan, Laurențiu Giurgiu, George Ghinchi, Alexandru Hodagiu, Hostișiu Ioanovici, George Ioanovici, Liviu Magdu, dr. Victor Mercea, dr. Ioan Mezin, dr. George Miculescu, dr. Laurențiu Oanea, Ioan Popa, Ștefan Ardelean, Sabîn Piso, Ilie Savu, Corne Trailescu.

Se fac toate pregătirile de lipsă, concertul se va ține în sala cea mare a hotelului „Kronprinz” din Timișoara-Cetate.

Bilete se vor vinde la casa institutului de credit și economii „Timișana” iar sara la casă.

În *Brad* concertul va avea loc în 13 Mai seara. Încolo turneul va urma după itinerarul publicat de noi într'un număr recent.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 Mai n. 1913.

Consistor plenar în Arad. Joi s'a ținut în Arad consistor plenar sub presiunea P. S. Sale părintelui Episcop diecezan *Ioan I. Papp*. De față au fost asesorii: Augustin Hamsea, Roman Ciorogariu, Dr. Nicolae Oncu, Dr. George Popa, Petru Ionaș, Mihail Lucaș, Vasile Beleş, Sava Raicu, Gheorghe Purcariu. Dr. Teodor Botis, Dr. Cornel Iancu, Axente Secula, Iosif Moldovan, Dr. Iustin Marșieu, Traian Vățian, Gherasim Serb, referent consistorial Mihail Pacațianu, Valeriu Magdu, Dr. Gheorghe Ciuhandu, Gheorghe Popovici, Demetriu Muscan, Aurel Călniceanu și secretarul consistorial Vasile Goldiș.

S'a stabilit înainte de toate raportul general al Consistorului plenar către sinodul eparhial, apoi bugetul consistorului pe anul 1913. S'a decis să se ceară sinodului eparhial indemnizare pentru sistemizarea unui nou protopopiat în părțile bătănești, care se va înființa cu sediul în Vinga din o parte mai mare a protopopiatului de azi al Timișorilor.

La propunerea asesorului consistorial Emanuel Ungurianu s'a decis a se întocmi un regulament pentru controlarea oficiilor protopopești.

S'a hotărât în urmă să i se ceară sinodului eparhial indemnizare pentru suma de 50 mii coroane în scopul de a se termina zidirea școlii de fete și de a se înzestra acea școală cu mobilierul și rechizitele de învățământ cele mai moderne. Nu ne îndoiim că sinodul eparhial va acorda suma aceasta și astfel frumoasa școală de fete din Arad va deveni o adevărată mândrie a bisericii noastre din Arad și cel mai de frunte focar al culturii femeii române în patria noastră.

După sedința asesorii consistoriali au luat masa la P. S. Sa părintele Episcop.

— După amiază a ținut sedința comitetul administrativ al fundației de stipendii Elena Ghilba Birta. În locul membrului răposat Aurel Popovici a fost ales în comitet secretarul metropolitan d. *Nicolae Zigre*.

Sedința festivă a seminaristilor din Arad. Tinerimea seminarială dela institutul pedagogic-teologic din Arad invită la sedința festivă, ce o va aranja Duminecă în 21 Aprilie (4 Maiu) (Dumineca Tomii) la orele 5 d. a. în sala festivă a seminarului, cu următorul program: 1. „Religiunea creștină și cultura modernă”, disertație de A. Sebeșan, elev în c. III teol. 2. Cântecul străinătății, de I. Vidu, exec. de corul sem. 3. „Clăcașii” de O. Goga, decl. de V. Medrea, elev c. II teol. 4. „Șoimul și floarea fragului” de I. Mureșan, exec. de corul sem. cu solo de tenor de T. Selagian, elev c. IV, ped. și Gh. Bozgan, elev c. I ped. 5. „Cu trupul” de Gh. Dima, exec. de corul sem. cu solo de bariton de E. Grădinaru, elev c. III teol. 6. „Ce apele-mi șoptesc” povestire de S. Boșcaiu, elev c. IV ped. 7. „Dorul” de Gh. Dima, solo de bariton de E. Grădinaru, elev c. III teol., cu acompaniament de corul seminarial. 8. „Tre-

cui valem” de I. Mureșan, exec. de corul sem. 9. „Tiganul la vânat” de T. Speranță, decl. de A. Roman, elev în c. IV ped. 10. „Stâng-drept”, marș de N. Teodorescu, executat de corul seminarial.

Dela societatea Petru Maior. Societatea „Petru Maior” considerind rarul eveniment muzical de care are prilej de data aceasta românismul din Budapesta, invită la *serata muzicală* a dlor *Ștefan Mărcuș, Ionel Crișianu și Nic. Băilă* în sala dela „Saskör” (IV, Irányi-u. 17) Duminecă în 4 Maiu n. la orele 8 seara. — Venitul e destinat scopurilor societății. Budapesta, în 12 (25) Aprilie 1913. *Vasile Stoica*, președinte. *Cornel Olariu*, secretar.

Programul seratei:

1. a) I. Scarlatescu: Doina. b) T. Brediceanu: Pe unde umbra dorul... c) T. Brediceanu: Turturca din valea seacă... d) Ștefan Mărcuș.

2. Declamații. d. Nicolae Băilă.

3. a) T. Brediceanu: Sus în vârful dealului... c) T. Brediceanu: Cine n'are dor pe vale. b) T. Brediceanu: Foaie verde pup de crin... d. Ionel Crișianu.

4. Declamații, d. Nic. Băilă.

5. a) G. Verdi: Duetul d. o. „La forza del destino”. b) Donizetti: Duetul d. o. „Lucia di Lamermoor”, dnii Șt. Mărcuș și I. Crișianu.

6. a) G. Dima: Eu simt a ta suflare... b) G. Dima: Pe un loc cumplit sălbatec... c) R. Leoncavallo: Prologul d. o. „Bajazzo”. d. Ionel Crișianu.

7. a) A. Voileanu: Rugăciunea. b) G. Dima: Stelele. c) G. Puccini: Aria d. o. „La Bohème”, d. Mărcuș.

8. Wildenbruch: Cântarea vrăjitoarei. Muzica M. Schillings (melodramă). d. Nicolae Băilă.

9. Bizet: Duetul d. o. „Pescarii” dnii Șt. Mărcuș și I. Crișianu.

Acompaniamentul este susținut de dl dirigent Herman Heinrich.

Militare. Cetim în monitorul oficial al armatei austro-ungare: La 1 Maiu n. au avansat la rangul de *colonel*: vicecolonelul *Dionisiu Florian* dela reg. de infanterie 33, totodată distins și cu ordul „Francisc Iosif”; la rangul de *vicecolonel*: majorul *Dragutin Cioban* din statul major, aghiotantul ministrului de război și *Eugen Pap*, conducătorul tribunalului militar din Budapesta; la rangul de *major*: căpitanii *Romul Moga* dela reg. de inf. nr. 37 și *Virgil Sandor de Vist* (căpitan de marină); la rangul de *capitan*: locotenentii *Carol Boldescu* (reg. de inf. nr. 40), *Victor Negrea* (reg. de inf. nr. 43), *Alexandru Popp* (dela reg. de inf. nr. 33 la 31), *Iuliu Montani* (fratele primredactorului nostru Ion Montani) (la reg. de inf. nr. 85) distins cu medalia „Signum laudis”, *Iosif Baltezan* (reg. de inf. nr. 50), *Emil de Herbay* (reg. de inf. nr. 33), *Adrian Miculescu* (reg. de inf. nr. 50), *Gheorghe Ivașcu* (reg. de art. nr. 36), *Nicolae Sursescu* (reg. de art. nr. 14), *Aron Suciu* (auditor în Serajevo); la rangul de *sublocotenent*: sublocotenentii *Iuliu Vuia* (reg. de inf. nr. 52), *Mihail Ion* (reg. de inf. nr. 43), *Constantin Tipula* (reg. de inf. nr. 61), *Ștefan Popescu* (reg. de inf. nr. 37), *Virgil Voina* (reg. de inf. nr. 38) *Olimpiu Craiovean* (reg. de inf. nr. 86), *Nicolae Zernovean* (reg. de art. nr. 14), *Ion Minioca* (reg. de husari nr. 2.), *Camil Piso* auditor în Serajevo); la rangul de *sublocotenent*: cadetii *Aurel Birtolon* (reg. de inf. nr. 72), *Mihail Tot* (reg. de inf. nr. 50), *Sabîn Sorescu* (reg. de inf. nr. 50), *Dumitru Draghici* (reg. de inf. nr. 64), *Miron Ghilea* (reg. de inf. nr. 85), *Iosif Cozocia* (reg. de inf. nr. 64).

În timpul din urmă avansamentul, în urma sporirii și complectării armatei, s'a îmbunătățit foarte mult. Dat fiind faptul că armata comună e singura instituție unde șovinismul maghiar n'a putut cuceri teren și unde fiecare individ e apreciat numai după calitățile lui morale și intelectuale — ofiterul ca și soldatul român e cunoscut și apreciat și de către cercurile conducătoare ale armatei ca cel mai bun și mai de stoinic element — ne mirăm totuși că în armata comună găsim așa de puțini ofiteri români. Ar fi de dorit ca și pe această carieră elementul românesc să fie mai bine reprezentat. Numărul ofiterilor noștri în armata comună e de 400, ceea ce nu corespunde deloc numărului populației noastre în monarhie.

Aflându-ne la sfârșitul anului școlar indemnăm pe tinerii noștri să îmbrățișeze cât mai mulți această carieră. — G.

Sărbătoarea muncitorilor din Arad. Ziua de 1 Maiu a fost o zi de mare bucurie și de înălțare sufletească pentru muncitorii din Arad, cari în această zi și-au văzut întruchipat idealul, roada unei acțiuni oboșitoare de ani de zile: „Vatra muncitorilor”. Inaugurarea acestui palat impozant a fost punctul culminant al sărbătorii zilei de 1 Maiu a muncitorilor. La festivitatea inaugurării s'au prezentat primarul orașului Lud. Varjassy, consilierii și ofițierii înalți orașenești. Discursul festiv l'a rostit conducătorul socialist *Desideriu Bokányi* din Budapesta, iar în numele orașului primarul Varjassy a salutat muncitorimea din prilejul inaugurării „Vetrei” lor culturale. Festivitatea a fost încheiată cu cuvintele de însufletire ale secretarului partidului socialdemocrat din Arad *Demian Sava Ștrengar*.

După amiază la orele 2 și jum. convoiul muncitorilor parcurgând străzile Aradului cu muzica în frunte s'a dus pe piața Tökölyi, unde au ținut o adunare populară, la care după ceilalți oratori secretarul Demian Sava Ștrengar a relevat în *limba română* însemnătatea zilei pentru muncitori.

Seara la orele 8 muncitorimea a aranjat în sala festivă a noului palat, „Vatra muncitorilor”, un concert cu un program bogat și variat, după care a urmat dans până în zorile zilei.

A. S. R. principele Carol al României a sosit la Venetia, însoțit de generalul Peticari. Toate ziarele din Venetia salută cu vie însufletire vizita prințului Carol. Deasupra hotelului Europa, falfăie tricolorul românesc. La gară principele a fost întâmpinat de prefectul orașului contele de *Rovasenda*, care l'a salutat în numele guvernului italian; de colonelul *Dalmati* și consulul României d. *Bombardella*, Principele călătorește în cel mai strict incognito. El se va opri 4 zile la Venetia și 7 la Florența, unde îi va ieși în întâmpinare o misiune militară care îl va saluta din partea regelui Victor Emanuel. Dela Florența însă, prințul Carol va pleca în formă oficială la Roma, unde va sosi Duminecă 28 Aprilie v., orele 5 p. m., și va fi primit la gară de însuși regele Italiei, care-l va găzdui la Quirinal. O întreagă divizie de trupe va fi concentrată la Roma spre a da onorurile militare.

Nou avocat român. Aflăm că prietenul nostru *Dr. Anton Bogdan* din comuna *Pesac* (com. Torontal) a dat examenul de liberă practică advocatuală în Budapesta cu succes deplin azi, în 30 Aprilie.

Un om la locul său. Din comuna Babșa (Caras-Severin) primim o scrisoare mai lungă, în care i-se fac elogii dlui învățator de acolo *Mihail Boșca* pentru frumoasele rezultate ce a realizat instruind pe analfabeți și plivind buruiana deprinderilor păgubitoare din popor.

Atragem atențiunea cetitorilor asupra inserției dlui *L. Olariu*, singurul agent român de mașini agricole în Budapesta. Avem informații că dsa muncește cinstit și că previne pe agenții străini, cari n'au alt scop decât să exploateze neorientarea țaranilor noștri. Să ne adresăm dlui Olariu cu încredere.

Atentat contra împăratului Wilhelm. Prefectul poliției din Berlin a comunicat poliției din Karlsruhe că a pricit un enunț anonim, după care s'ar fi plănuit un atentat împotriva împăratului Wilhelm. Poliția din Karlsruhe a luat întinse măsuri de siguranță, cari au stârnit mare senzație în oras. Faptul, că împăratul Wilhelm a sosit în automobil la Karlsruhe, iar nu cu trenul imperial, se pune în legătură cu atentatul proiectat. La locurile competente se declară că împăratul Wilhelm, voină de profita de timpul favorabil, a preferat să călătorească în automobil.

Turburările din Lisabona. Din Lisabona ni se anunță: Guvernul comunică că doi marinari de pe crucișatorul „San Gabriel” trăgând spre dimineață trei focuri spre mare, tot echipajul s'a strâns însă cei doi marinari vinovați au isbit să reîntre în rânduri așa că nu se știe cari sunt și în ce scop au tras. Noaptea trecută două bombe au fost aruncate în fața regimentului XIII de infanterie, pricinuind stricăciuni materiale. După ziare, organizatorii tentativei contra guvernului pregătiseră și lista unui nou mini-

ster. S'au făcut noi arestări; deasemenea perchiși iuni și s'au confiscat bombe. La camera și la senat primul ministru a declarat, că guvernul cunoștea pe organizatorii mișcării și proiectele lor. Toate elementele militare precum și siguranța publică au colaborat în mod patriotic cu guvernul. Amândouă camerele au votat încrederea.

Un mort care înviează în Urziceni (România). Comerciantul librar Spirea Dinescu din Urziceni (România), acum un an a fost paralizat de mâna și piciorul stâng. Acum câteva zile boala agravându-se el a fost internat în spitalul din Urziceni. În ajunul Paștelui pe la orele 6 p. m. bolnavul a încetat din viață. Făcându-se cele obișnuite la morți, pe când oamenii voiau să-l îmbrace cu hainele de veci și să-l ridice din spital pentru a-l transporta acasă, dl dr. Manescu, medicul spitalului înainte de a permite ridicarea cadavrului — a făcut un ultim examen dar spre marea sa mirare constată că pulsul bate încă. Dsa a luat imediat măsuri pentru readucerea presupusului mort la viață, dându-i cu eter pe la nas și făcându-i respirație artificială astfel că peste câteva clipe mortul a înviat! Membrii familiei cari cu toții plângeau pe defunct au rămas tablou. Bolnavul se află actualmente în cura spitalului.

O reclamă simpatică. Ni se scrie din Orăștie: De un mod ingenios de reclamă ieftină și de mare efect s'a folosit tenorul nostru Rădulescu în Orăștie. Deoarece știa că e puțin cunoscut publicului, și cum publicul românesc e azi mai pretentiv și așteaptă și dela artiștii români să se prezinte odată cu o trupă teatrală întreagă, care să emuleze cât de cât cu cele străine și cum publicul nostru trece de obicei cu vederea afișurile unor soliști români necunoscuți, — d. Rădulescu a avut ideea sănătoasă, că în ziua de Florii s'a dus la biserică și cântând corul, când era să se zică „tatăl nostru” s'a folosit de ocaziune și a cântat „tatăl nostru”, ceea ce pe la noi rar se aude.

Este de prisos să mai spun că vocea-i frumoasă și plăcută a cucerit deodată toate sutele de suflete ce umpleau biserica în ziua aceea de mare sărbătoare, și astfel câștigând încrederea publicului mare, Rădulescu poate fi sigur de reușita concertului său, anunțat pe a doua zi de Paști în Orăștie. A treia zi de Paști a concertat la Hateg.

Prelegeri populare. Membrii și toți sprijinitorii despărțământului Murăș-Oșorhei al Asociației pentru literatura română și cultura poporului român sunt invitați la prelegerile populare, cari se vor ține în 4 Mai c. în următoarele comune: Ceuas, Bardăs, Medșișfalău și Pogăceaua înainte de amiază, la orele 9; în Moiša Hărtău, Cristur și Mădăraș (la Fechetie) după amiază la orele 3. *Nicolau Vulcu* director, *Dr. Bucur Băra*, secretar.

Asasinarea lui Niazi bey în Albania. „Giornale d'Italia” află din Brindisi că Niazi bey; care împreună cu Enver bey fusese în fruntea campaniei de răsturnare a lui Abdul Hamid făcea propagandă în Albania pentru alegerea unui prinț otoman pe tronul albanez, — însoțit de aghiotantul său se duceau Miercuri la Valona să ia vaporul care era să-i ducă la Brindisi, când au fost uciși cu lovituri de revolver. Populația din Valona se teme de represalii din partea lui Džavid pașa, un amic al lui Niazi.

Nou avocat român. D. Dr. Petru Ișfan anunță că și-a deschis biroul advocațional în Verșet.

Se caută medic român pentru Viștea de jos. Ni se scrie: Cu termenul de 18 Mai st. n. 1913, s'a scris concurs, pentru ocuparea postului vacant de medic în cercul Viștea de jos. (com. Făgăraș). Salar fundamental 1600 cor. Paușal 650 cor. Bani de cvartir 450 cor. 4 cvinevenale a

200 cor. 800 cor Vizită și rețetă 2.20 cor. Bani de klm. 0.55 Aduș la salar 800 cor. Cercul constă din 11 comune cu 9921 suflete. Locuitorii sunt numai Români. Medicul va căpăta dreptul de farmacie de casă. Fiind cercul curat românesc ar fi de dorit să avem medic român.

Bulgaria stăpâna Balcanilor. Cunoscuta scriitoare și conferențiară bulgară *Șişmanova*, ține actualmente conferințe în Rusia despre războiul actual. Ea se plânge de starea sanitară deplorabilă în Bulgaria, de lipsă de medici etc. Recunoaște că răniții cari erau în baracele medicilor bulgari murea în număr mult mai mare decât cei din baracele străine. Așa din cei ce se găseau sub supravegherea medicilor bulgari murea până la 30 la sută, pe când din cefalalți numai 10 la sută. Din cei răniți numai 35 la sută se întorceau în rîndurile armatei, însă mulți din ei se îmbolnăveau din nou și erau trimiși acasă ca invalizi. Și e natural că jertfind 80 mil de fii ai săi să fie așa de geloasă de drepturile sale.

— Eu cred, a spus conferențiară — că Bulgaria într'un timp mai lung sau mai scurt va deveni stăpână pe toată peninsula balcanică. Cred deasemenea că de s'ar ivi un conflict între aliați, tot Bulgaria va fi învingătoare.

În ce privește diferendul cu România sunt sigur că acum când Bulgaria în urm. încheierii păcii cu Turcia se simte cu mâinile deslegate, ea se va opune la compensațiile promise. Ea nu va avea frică să pue pe România la locul ei. Iar armata de paradă a României nu va speria pe soldații bulgari așa de experimentați.

Necroloage. Înfrânti de durere, aducem la cunoștință tuturor neamurilor, amicilor și curroscuților trista știre, că scumpa și neuitată noastră fiică, respective soră: *Veturia F. Andron* în urma unui morț istovitor a adormit în Domnul Luni a II-a zi de Paști, în 15 (28) Aprilie a. c. la orele 10 noaptea, în etate de 15 ani și jumătate.

Nemângâiați și adânc intristați vărsăm lacrimi de profundă durere pe scumpele-i rămășițe, cari se vor depune spre eternă odihnă, *Mercuri*, în 17 (30) Aprilie a. c. orele 2 p. m. în cimitierul dela deal din loc. *Binecuvântată-i fie memoria!* *Sara-vale*, în 15 (28) Aprilie 1913. — *Simeon Andron* inv., ca tată, *Emilia Andron* ca mamă, *Octavian Andron* și *Aurelian Andron* ca frați.

— Subscriși cu inimă frântă de durere, anunțăm moartea iubitului nostru tată, socru, frate bunice Iosif Besan paroh ort. rom. în *Giula-maghiară*, fost asesor consist., administrator protopopesic al Chișineului, notar la scaunul protopopesic al Chișineului, notar la scaunul protopopesic, membru în reprezentanța orașului etc., care după lungi și grele suferințe, provăzută cu sfintele Taine, și-a dat nobilul său suflet în mâinile Zlditorului *Vineri* în 12 (25) Aprilie a. c. la orele 1 și jum. d. a., în anul 66 al etății și 43 al preoției. Rămășițele pământești ale scumpului defunct se vor așeza spre odihnă vecinică în cimitierul bisericii ort. române din *Giula-maghiară* la 14 (27) Aprilie a. c. la 11 oare a. m. — *Giula*, în 12 (25) Aprilie 1913. Fie-i tărâna ușoară și memoria binecuvântată! *Silvia Popovici* nasc. *Besan*, *Cristina Petrilla* nasc. *Besan*, *Valer Besan* ca fiu și fiice.

PRIMA ȘI CEA MAI SIGURĂ SURSĂ DE CUMPARARE plane, harmonii și pianine din ținutul Transilvaniei este firma **HELDENBERG** din **Sibiu** Str. Cîsnădiei Nr. 9 care dela înființarea ei prin serviciu prompt, conștiincios și ieftin a câștigat deplina mulțumire acelor mai aleși clienți. Renumitele fabricații ale depositului numitei firme, precum și execuția lor excelentă ne face să recomandăm și noi on. public firma **HELDENBERG**, deoarece un pian bun, care este cel mai frumos decorație și obiect de valoare a unui salon numai dela o firma de specialitate se poate câștiga.

„SCULPTOR ROMÂN”.

x În atelierul **Ioan și Aurel Cotărlă** sculptori tămplari și auritori etc. în **Oravița-română** (Oraviezafalu, Krassószörény megye) premiați cu medalii și diplome dela expozițiile din București, Sibiu, Panciova și Lugoj, se lucrează: Iconostase (temple), ronturi, jeturi, cripte, chivote etc. adică întreg aranjamentul bisericesc, în ori ce stil și cu prețuri absolut solide. La dorință pot veni la ața locului, pe speșele mele, pentru deplina înțelegere asupra lucrărilor. Spre asigurare nu se cere înainte nici un ban, până după predarea lucrului: un favor, ce dela maestri străini nu se poate avea. La cerere servește un atestat dela lucrările de până acum. Se capătă chivote și rinde cu prețuri foarte reduse, să se ceară de probă desenuri. Rog binevoitorul sprijin românesc. (Co. 486—26)

ORONICA SOCIALA

Serată artistică în Brașov. Retinăm dintr'un raport mai lung:

Insuflețitul director artistic al fondului de teatru român, dl Bănuț, ne-a procurat o seară de înaltă elevație sufletească a treia zi de Paști. Serata a fost precedată de-o frumoasă conferință a dlui dr. H. P.-Petrescu, care a vorbit cu respect și însuflețire despre opera regretatului filozof-poet P. Cerna. A cântat apoi cu nosenul bariton G. Patachi-Văleanu 4 bucăți din cele mai frumoase: *Ardemi-te-ăș codru des și Foaie verde pup de crin*, de *Brediceanu*; *Jelui-m'ăș și Hop*, țurcă-furcă de G. Dima. *Comedioara*: Șapte și nici o ispravă, localizată de dna *Maria G. Popescu*, a fost interpretată bineșor. Tin să remarc talentul real al doarei *Cornelia Brediceanu*, care promite mult. *Ariile* din *Den Carlos* și *Tosca*, precum și *Der Asra*, de *Rubinstein* și *Grenadira* de *Schumann*, cântate de dl *Patachi*, au stârnit vițoroase aplauze. Dl *Bănuț* și doara *Miți Uveges* — o elevă pricepută a dlui *Bănuț* — au predat cu bine comedia „*Bucătăreasa*”, localizată de dr. *Stanca*.

Artista pianistă, doara *Z. Honigberger*, a contribuit mult la succesul dlui G. Patachi-Văleanu. S'a remarcat regretabila absență a multor familii. — *Unul din cei de tată.*

„Sezătoarea” lui Brediceanu la Bocșa. Din lipsă de spațiu reținem dintr'un raport mai detaliat următoarele:

Reuniunea română de cânt și muzică din *Bocșa montană*, de sub conducerea presidentului *Ioan Marcu*, drept omagiu distinsului fiu al fiului *Bănatului*, a reprezentat a doua zi de Paști în marea sală a berăriei, înaintea unui număr public generos inspirație a dlui dr. *Tiberiu Brediceanu*: „*La Sezătoare*”.

Membrii reuniunii în rolurile de flăcăi și fete au executat cu multă precizie părțile corale din piesă. Montarea piesei a fost strict observată după indicarea autorilor textului, iar costumarea potrivită a flăcăilor și fetelor, ni-a oferit un tablou foarte dragălas.

Venitul serei a fost 350 cor. După sezătoare s'a cântat frumos „*Răsunețul Ardealului*” și „*La râul Vavilonului*”, a urmat apoi dansul.

Lăudăm ostenețele și munca uriașă a dirigentului *Ioachim Perian* și succesul cooperativelor, cari au ridicat farmecul „*Sezătorii*”. — *Un iubitor de sezători.*

Din Rebrîșoara. Dintr'o corespondență reținem următoarele:

A doua zi de Paști comunitatea bisericească din *Rebrîșoara* a aranjat o petrecere populară împreună cu o reprezentație declamatorică-teatrală cu un program bogat și bine executat.

Rétay și Benedek

intreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvone, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvone presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se auresc și se rînovesc. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

S'a declamat, cântat cu cor mizt și de fete și s'a jucat piesa teatrală „Soartea betivului” de Dumitru Zrini învățator din Rebrîșoara.

Nu pot decât să aduc laudă protopopului local Anton Precup și celor 3 învățatori locali, cari pe lângă ocupația din școală, mai sunt ocupați la o mulțime de însoțiri și instituții locale, mai desvoaltă o activitate extrașcolară mare, conlucrând cu conferințele lor, iar acum și cu prestațiunile lor la cultivarea poporului.

Așteptăm cu drag nouă reprezentări de aceste. — Un rebrîșorean.

Concert în Huedin aranjat de universitarii din Cluj. Tinerimea universitară română din Cluj invită la concertul ce-l va aranja Duminecă în 11 Maiu st. n. din prilejul adunării „Despărțământului Hida-Huedin al „Asociațiunii” în sala hotelului „Tigrul” din Huedin. Venitul e destinat pentru susținerea „Casinei Române” din Cluj.

Programul: 1. a) Flechtenmacher-Popovici: Pribeagul. b) Schubert: Noaptea. c) Ganea: Luceafărul sării. Executate de corul tinerimei universitare. 2. a) Leoncavallo: Aria lui Canio din opera „Bajazzo.” b) Auner: Jale. c) Dr. T. Brediceanu: Pe unde umblă dorul. Cântate de Ioan Z. Lupu. 3. a) Ch. de Beriot: Nocturne op. 90. b) Accolay: Concerto I. Executate la violină de Septimiu Cenariu. 4. Orchestra tinerimei. — Pausă. 5. a) N. Popovici: Hora Daciei. b) C. Porumbescu: Romantă. c) N. Popovici: Marșul lui Tudor. Executate de corul tinerimei universitare. 6. a) R. Wagner: Romantă lui Wolfram din opera „Tannhäuser”. b) Dr. T. Brediceanu: Spune măndro adevărat. c) J. Cl. Juga: Pe sub fereastră curge un râu. Cântate de N. Baltă. 7. Arie naționale cântate din fluer de Lazar Iosif. 8. a) Mendelsohn: Toamna. b) Masini: Patria rândunelelor. Duete cântate de Ioan Z. Lup și Valer Pop. Conducătorul corului: Costi Stanca. Dirigentul orchestrei Septimiu Cenariu. După program joc.

Teatru în Avrig. Corul învățătorilor din tractul protopresbiterial al Avrigului aranjează o producțiune corală-teatrală Marti (Sf. George) în sala cea mare a hotelului comunal din Avrig. Eventualul venit curat se va destina fondului „Bibliotecii pedagogice a tractului Avrig.”

Program: 1. „Pe-al nostru steag...” de T. Popovici. 2. „Rolul societății în educațiune” disertație. 3. „Hihai” de Kiriac. 4. „Fântâna cu trei isoară” de G. Dima. 5. „Căii Tiganului” de T. Speranță. 6. „Cântec de seară” de N. Popovici. 7. „Hora” de A. Bena. 8. „Marș” de I. Paulian. 9. „Trei doctori” piesă teatrală într'un act. După producțiune joc.

Serată muzicală în Blaj. Cu concursul d-soareii Lucia Muresianu (fiica maestrului Iacob Muresianu) și al dlui Traian Denghel se va da în Blaj la Dumineca Tomii o serată muzicală-teatrală în sala de gimnastică a gimnaziului nostru. Se va juca și Călușerul și Bătuta.

Concert în Dognecea. Reuniunea de cântări și de lectură din Dognecea va da un concert încadrat în programul festivităților ocazionale de sfîntirea steagului reuniunii, Marti, în ziua de sf. Gheorghe. Din lipsă de spațiu amintim numai că se vor cânta: „Dorul Ardeleanului” de A. Popovici, „Patriei și fraților mei” de I. Costescu-Farca, „Negruța” de Vidu, „Romantă” de C. Porumbescu, „Răsunet dela Crișana” de Vidu, „Pui de lei” de Vidu, „Codrule codrutule...” de A. Sequens, „Marșul steagului” de G. Muzicescu. După concert joc. Vor lua parte la concert reuniunile de cântări din Elisabetinul Timișoarei, Ocna de fier, Secaș, Ciclova-montană.

Petrecere în Laslăul-român. Societatea tinerimii adulte din Laslăul-român va aranja o petrecere împreună cu reprezentațiune teatrală Marti, în ziua de sf. Gheorghe. Venitul e destinat școlii din localitate. Se vor juca piesele „Neculae Vulpea” de R. Muntean, „Biletul de tramvai” de Gr. Mărunțeanu și „Otrava femeiască” de A. Țintariu. Se vor cânta „Christos a înviat” de D. Cuntan și se va spune dialogul „Țiganul în căruță” de E. Suci. În pauză „Călușerul” și „Bătuta”.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Ochiri de găină, bătătură, întărituri, nișeluri, dispar în timp de 48 ore dacă folosești «CANNABIN».

1 sticlă . . . . . 140 cor.
3 sticle, porto plătit 3—

Se capătă la farmacia:

Dr. FLESCHE E., Győr, XIII.

la 997

1 CUTIE

(P1 301-100)

cu 200 hârtii de scrisori, de pânză, și plicuri cu căptușeală de hârtie satinată

3 COROANE

De vânzare la librăria și papetăria

PICHLER SANDOR

ARAD, piața Szabadság, nr. 1.

Nagy Jenő,

specialist pentru dinți artificiali fără pod
CLUJ—KOLOZSVAR

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)
Pune dinți și cu plăți în rate favorabile,

Ordinează ziua întregă.

(97-)

Caut un

CANDIDAT DE ADVOCAT

cu praxă bună. Cei interesați să se adreseze la subscrisul.

DR. SERBAN DE VOILA,
advocat, Făgăraș.

Se 1049.—

VÂNZARE DE LEMNE.

2000 stânjeni metrici lemne de foc fag cl. I. se vând la gara din Nagy galambfalva. Deslușiri dă Dl Octavian Tobias Elisabetopol. — (Erzsébetváros).

Mo 1090

AVIZ

Biroul inginerului **Laurențiu Giurgiu** se află în **Timișoara-Cetate (Balázs-tér, Nr. 1).**
Gi 1050.

Căutăm în fiecare oraș

REPRESENTANȚI

pentru a vinde și a plasa apa minerală „HEBE”
Numai persoane capabile și care dispune de o garanție să se adreseze la „HEBE” soc. pe acții.
Sângeorgiul-român (Oláh-szent-György)

Caut

UN CANDIDAT DE ADVOCAT,
care află aplicare momentană.

Dr. PAVEL OBADEANU
adv. (Becicherecul-mare)
Nagybecskerek

(O1091)

CUAT 2 COMIS

mai tânări, unul la bransa de șpetărie și unul la manufactură. Postul se poate ocupa imediat.

PETRU BĂRSAN

Bozovics
Krassószörény m.)

Ba 1038—2.

Prin prezenta avizăm onoratu public, că la stăruința mai multor preoți am înființat un **stabiliment de croitorie pentru haine preoțești, ornate și revizite bisericesti**

Ca să mulțumim, respective să satisfacem pe deplin onoratu public, ne-am provăzut cu materii de cea mai bună calitate atât pentru revizenzi, cât și pentru ornate și revizite bisericesti, asigurând efectuarea acelorora prompt și pe lângă prețurile cele mai convenabile. Mustre de stofe espedăm la cerere cu plăcere.

Rugând sprijinul onoratu public,

semnăm cu stîmă

Tipografia și Librăria diecezană din Arad.

Li 1070

In atențiunea publicului din localitate și provincie.

Varga György

maestru de captoare

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Hid nr. 19.

In marele său magazin se pregătește cele mai frumoase

cupatoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

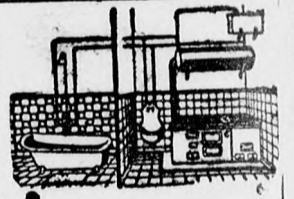
Reparările se execută cu prețuri moderate.

Va 829—82

DENGELEGI ARMIN, tinichigiu

Instalator de conducte pentru apă și de odăi de baie
Oradea-mare (Nagyvárad) str. Kolozsvári 44.

Execută tot felul de lucrări și reparări în bransa aceasta și anume: acoperirea zidurilor și a turlilor

bisericilor, instalațiunea odăilor de baie precum și a conductelor de apă, în stil modern și în privința tehnică cel mai perfect.

:: Prețuri moderate. ::

(Da 828—15)

In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC

ȘI

== CUMPENE ==

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.

Tl 163 60

CORSETT CHIC
Fa 648

Cel mai modern atelier de specialități de corsete din sudul UNGARIEI.

Aduc la cunoștința on. dame că execut cele mai elegante legătoare de casă pentru pânțe și corsete mari (Princés), la cari întrebuițez numai oase veritabile de pește Prețuri moderate.

soț a **TEODOR FAUR**
Timișoara-Iosefin
strada Török numărul 1.

Ateliere de model: Deva, Petrojeni, Vârșeț, Păciova, Becicereculmare, Madoș, Beregszász, Törökbecse.

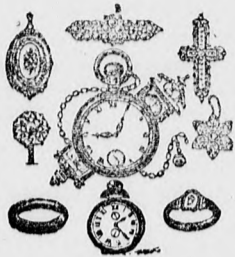
Gratis

și bijuterii de aur și argint și artiele optiei la

Fried Majer

orologier

ZILAH,

Pentru orice fel de reparări și cumpărări de oroloage ofer garanță.

ANUNȚURI
se primesc cu prețuri moderate la administrația ziarului acesta.

Telefon: 33.

Fond. în anul 1899.

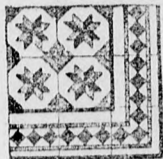
Barabás Gergely

sculptor

și întreprinzător de lucrări de beton.
MURÁŞ-ŐSORHEIU (MARDOS-VÁSÁRHELY)
Strada Régibarem numărul 34.

Esecută: ornamente de ghips, de ciment de teracotă în culori, de maiolică și peatră artificială, pentru clădiri; pereți, despărțitori, și tavane de table de ghips și după sistemul rabitz; învălitoare moderne de ciment-beton, tablete de granit și mozaic pentru terase

Padimente excelente artistice colorate. Dolomito învălitoare admirabile de fayence Trepte, aietri mormântale, garduri și alte lucrări de beton și pietri artificiale. —

Magazin permanent de tablete Rabitz de ghips pentru pereți, și tablete de ciment și mozaic. (Ba 826 20)

Expoziție permanentă a bazarului ge man
IOSEF JKELI
SIBIIU, str. Cisnădiei (Heltauergasse) 47.-- Telefon 190.

Consemnarea mărfurilor expuse:

Sticlă, porțelan, obiecte de bucatărie. — Instalație completă de bucatărie în diferite prețuri. — Cadouri de argint, nichel și aramă. — Obiecte decorative. — Ciasornice, articole de toaletă, de voiaj, pentru turiști și manevre (aluminu). Obiecte de oțel englezesc și Solinger, tacâmuri. — Scule bisericicești catalog gratis. — Cadre pentru tablouri și învălitoare de fotografii. — Lămpi pentru electricitate. Garnituri de spălat, mese de spălat, băi, carnișe, mobile de fier. — Amintiri din Sibiu. — Noutăți sosesc necontenit. — Prețuri ieftine.

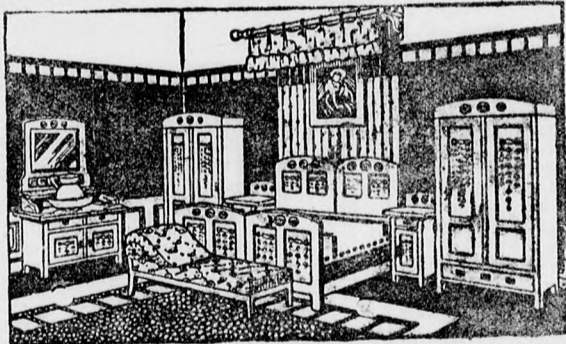
STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VÂRȘEȚ, strada Kudritzer n-rul 44—46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECEZ).

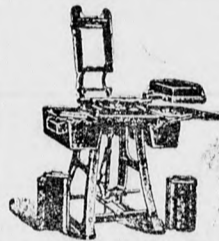
Sa 113—120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de plane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

VALORIZARE de NISIP!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte: Sa 985—30

F. 3. Forme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.
F. A. Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.
Cs. G. 4. Fabricarea țiglei de ciment pentru lucru de mână.
B. B. I. Fabricarea blocurilor de beton.
C. S. I. Fabricarea tablelor mozaic și cement.

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizarea nisipului

Fabrică de mașini p. industria de nisip.

SZANTO ES BECK

ingineri

BUDAPEST, VII., Viola-utca 7.

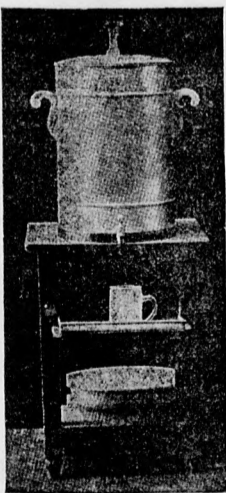
În atențiunea senatelor școlare!

Distins de către camera comercială și industrială din DOBREȚIN.

KASZÁS GYÖRGY
ATELIER DE TINICHERIE PENTRU ZIDIRI ȘI LUCRĂRI DE ARTĂ
NYIREGYHÁZA str. Debrecen 7.

Oferă rezervoarii de apă pentru sălile de învățământ. Din ține, cu picioare, 2—2 buc. vase smălțuite de băut și o tasă pentru pahave.

Catalog de prețuri gratis
Correspondență în limba maghiară și germană.
(Ka 479)

NUMAI ÎN SALONUL DE MODE

GEORGE RUMMEL
SIBIIU, Honterusgasse n. 5

se esecută costumele ce e mai bune și strict englezești, precum și alte haine. Pune la dispoziția stîm. dame cele mai nouă și clasice jurnale. Ori-ce comandă se esecută în 8—10 zile. — La damele din provincie iau probe în 6 oare de două ori. Haine de doliu le esecută în 12 ore. (Ru 66)

Convîngerea e siguranța cea mai bună! La comanda mai mari mă prezint ori unde pe spesele proprii.

FJSCHER TESTVÉREK

fabricanți de țesături de
sârmă, de sârmă pentru gar-
duri, de site și sârme de oțel,
ARAD, str. József-főherceg nrul 8.
Localul fabricei: str. Kossuth nr. 45.
Telefon nr. 557.

Oferă orice lucrări, aflătoare în
depozit, în branșa aceasta, cu pre-
țuri ieftine de concurență.

Prețurent se trimite la dorință gra-
tis și franco. Fi 1017

Komáromy Sándorné

atelier de corsete

Murăș-Oșorheiu (Marosvásárhely)
str. Szentgyörgy nr. 6, etaj.

(Lângă hotelul Méler).
Cel mai cunoscut atelier.
Numeroase scri-ori de re-
cunoștință precum și ex-
periențele câștigate în de-
curs de 15 ani dovede-c
croiul modern al corsetelor
executate în atelierul meu.
Corsete parisiene și mare
asortiment de îndreptă-
toare. Reparaturi se pri-
mesc. Sală specială pentru
încercare. Comenzile din
provincie se ex-c prompt
și constințios.

(Ko 586-30)

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.**SITUAȚIUNE SUMARA.**

1912.

7 Aprilie

218 548 011
872 833
173 290 305
13 913 394
13 273 740
11 999 791
17 548 077
4 198 321
6 093 823
799 164
640 543
102 016 375
59 356 165
71 158 535
7 118 496
2 072 470
702 900 043
12 000 000
32 161 090
4 742 402
465 746 680
1 573 778
9 389 333
161 372 540
15 914 214
702 900 043

156 590 011	} stoc metalic {	aur	148 858 758
61 958 000		trate consid. ca aur	56 648 600
Argint și diverse monede			
Portofoliul român și străin			
6 793 300	} Impr. pe ef. publice		15 524 600
7 120 094		in et. crt	
Imprumutul Statului (fără dobândă)			
Efectele Capitalului social			
Efectele fondului de rezervă			
" amort. imobil. mobil și mașinilor			
Imobile			
Mobilier și mașini de imprimerie			
Cheltuieli de Administrațiune			
Efecte și alte valori în păstrare			
Efecte în gaj și în păstrare provizorie			
Conturi curente			
Conturi de valori			
Conturi diverse			

1913.

30 Martie

6 Aprilie

205 837 995	205 507 358
1 494 780	1 506 362
148 412 090	143 964 300
33 672 075	29 491 555
12 895 740	12 895 740
11 999 891	11 999 891
17 319 977	17 270 977
4 150 281	4 124 781
6 413 430	6 415 188
884 725	884 725
910 494	957 773
109 096 637	112 505 712
111 511 675	109 674 514
36 231 910	41 064 769
7 925 966	7 490 499
4 711 742	4 800 377
713 469 408	710 554 521
12 000 000	12 000 000
34 321 430	34 321 430
5 018 580	5 047 650
406 043 140	403 002 400
2 490 538	2 692 986
11 657 578	10 590 969
220 608 312	222 180 226
21 329 830	20 718 860
713 469 408	710 554 521

PASIV

Capital	
Fond de rezervă	
Fondul amort. imobil. mobil. și mașini	
Bilete de bancă în circulațiune	
Dobânzi și beneficii diverse	
Conturi curente și recipise la vedere	
Efecte și alte valori de restituit.	
Conturi diverse	

Taxa: Scont 6%, Dobânda 6%

Schmidt János,

fabricant de salamă și mazeluri

Făgăraș (Fogaras), Transilvania.

Salamă de iarnă, calit. I. Klgr. 3-20; Salamă de vară, calit. I. Kl. —; Cârnaț de limbă Klgr. 1-50; Safaladă de Braunschweig, calit. I. Kl. —; Cârnaț de porc de Paris c. I., fină —; Cârnaț de Gotha, cal. I., fină Kl. 1-60; Caș fect de porc de Paris c. I., fină —; Cârnaț de șuncă, la, fină Kl. 1-60; Cârnaț afumat la, fini 1-76; Caș de ficat, la Kl. 1-60 pet, la fini Kl. 1-68; Cârnaț de Debrețin, la Kl. 1-76; Caș de ficat, la Kl. 1-60; Cârnaț presat, la Kl. 1-60; Cârnaț de Paris la Kl. 1-60; Cârnaț de Polonia, la, fin Cârnaț presat, la Kl. 1-60; Cârnaț de Augsburg, la buc. — 08; Sa Kl. 1-60; Cârnaț de Cracovia, la Kl. 1-60; Cârnaț de Frankfurt, la buc. — 07; Cernăței de Frankfurt, la, fină per — 12; Cârnaț de Viena, per — 07; Grăsimă (untură în burduf, Klgr. 1-80; Unsoare oreșenească, la, în vase K. 1-80; Slănină albă de pe spate în table K. 1-50; Slănină albă de pe spate părjolită întreagă K. 1-50; Slănină dela laturii de iarnă Kl. 1-50; Slănină afumată ardeiată în table Kl. 1-50; Slănină afumată ardeiată în bucățele (fășii), Kl. 1-50; Slănină de Cluj, Kl. 1-60; Kaiserfleisch sau slănină dela laturii, Kl. 1-60; Șuncă, la, Kl. 1-80; Șuncă, la, fără oase, rolată Kl. 2-; Șuncă, la rolată Kl. 2-; Slănină afumată de șoldan Kl. 1-60; Coastă afumată, de porc Kl. 1-60; Gardine afumate K. 1-60; Limbă de vită, buc. 2-; Limbă de porc b. 2-; Carne de porc proaspătă, bine conservată, Klgr. 1-52; Carne de purcel Kl. —; Purcel afumat, Kl. —; Caș săcuesc în burduf, Kl. —; Salamă săcuiască —

NOUȚĂȚI PENTRU SEZONUL DE PRIMĂVARĂ

Stofe de lână, mătăsuri, stofe pentru talii, pre-
cum și totfelul de decorații cu prețuri moderate.

RUDOLF TRENTINA

MAGAZIN DE MODĂ

Te 958

SIBIIU (NAGYSZEBEN), strada Cisnădiei numărul 25.
Comandele se execută prompt.

Trusouri pentru mirese.

THE VERA

American Shoe

Cele mai perfecte

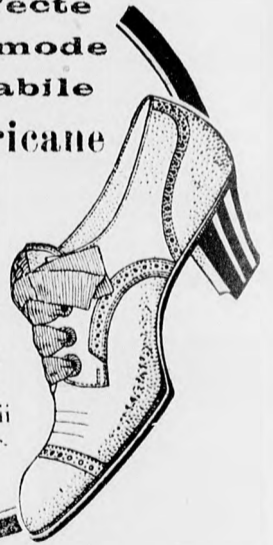
Cele mai comode

și mai durabile

ghete americane

din timpul
modern pen-
tru dame,
domni și
copii se află
numai în
asortimentul
prăvăliei de
ghete, pălării și articlii
de modă pentru băr-
bați alini

Made by
Rice & Hutchins
Boston, Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-sa
ARAD. TELEFON 442.

CEREȚI PROSPECT!

(Bu283-)

Atelier specialist de dentică în Viena.

CAROL BERNWIESER Atelier special pentru dinți moderni:
Coroana de aur, poduri, aparat de dinți.Consultăți zilnic dela 9—12 ore și 2—6 ore.
Duminea și în sărbători dela 9—12 ore a. m**BRAȘOV, strada Castelului n-rul 46.**
(lângă Hotel „CONTINENTAL”) (Be 585—30)

(He 312—30)

De aproape 50 de ani renumita firmă

Helderberg

din SIBIU str. Heltauer 9

este cele dintâi și unicul ma-
gazin de pianuri și harmoniurial Transilvaniei, al cărei proprietari
sunt specialiști în construirea
pianurilor și au și diplomă de
conservator. Oferă on public :**pianine, pianuri și harmoniuri,**instrumente alese cu pricepere dela cele mai bune firme cu
cele mai ieftine prețuri de fabrică pe lângă deplină garanță.**Alifie „Măgnás” p. față:**singurul mijloc cosmetic nevătă-
mător, contra sgrăbunțelor, des-
poierii pielii, petelor din față, cre-
pării pielii, roșatei și contra tu-
turor boalelor de piele. După in-
trebuințarea unei singure tegle
dispar sbărciturile feței. Prețul 1
tegle 1 cor. 50 fil. Pudră „Măgnás”
(în 3 colori) 1 cutie 1 cor. 50 fil.
Săpun „Măgnás” 1 cor. 20 fil.**Cosmetice „Măgnás” pentru mâni:**foarte folositor pentru catifelarea mânilor roșii, degerate, crepate,
asore și sbărcite. E de prisos a se mai întrebuința glicerina și va-
selin, deoarece efectul cosmeticului „Măgnás” e sigur și acest cos-
metic poate fi întrebuințat și ziua — Prețul 90 fil**„Anti pertussin”:**mijloc excelent contra tusei și răgușelii, respirației grele, cataru-
lui, tusei măgărești la copii — Prețul 1 cor 80 fil**Spirt „Prima”:**mijloc excelent contra reumei și podagrei, durerii de cap și de dinți.
După 1—2 întrebuințări are efect sigur. — Prețul 1 sticle mari 1.50 fil.**Spirt „Cappilloform”:**

singurul mijloc excelent contra căderii Părului. — Prețul 1 cor 50 fil.

„Deutoform” apă pentru gură:cel mai bun mijloc contra mirosului rău de gură și pentru impe-
decarea stricărei dinților. — Prețul 1 cor. 50 fil.**Balsam de Ardeal pentru stomac:**mijloc excelent contra durerilor de stomac, lipsei de apetit, incuierii
scaunului, stomacului stricat și boalelor de stomac. — Prețul 1.50 fil.**Vopsitor pentru păr:**în culoarea neagră, întunecată și brunăată deschisă, mijloc excelent
și durabil, nu murdărește albiturile de pat. — Prețul 5 cor.**Regenerator pentru păr:**

redă părului căruant culoarea originală. — Prețul 1 cor. 20 fil.

Contra ciunei de porci:precum și în contra tuturor boalelor porcilor, cel mai excelent
medicament, recomandat de către medici, este praful de Ardeal
pentru porci — Prețul unei cutii mari 1 cor., o cutie mică 50 fil.
O singură întrebuințare a prafului de Ardeal pentru galițe încetează
perirea galiților. — Prețul 1 cor.**Hipnonermin:**singurul mijloc sigur și probat contra nervosității și a insomniei.
Prețul 3 cor. — Toate medicamentele mai sus amintite se află de
vânzare și se pot comanda numai la farmacia lui**KELEMEN SÁNDOR ZILAH. :-: Vă păziți de imitații!!****RADÓ GYULA,**
magazin de pardesiuri pentru femei, ARAD.

A sosit un foarte bogat asortiment de

noutăți de primăvară și anume: Raglance engleze,
Pardesiuri moderne pentru femei,
Mantale de mătasă și de etamine,
Surtuce pentru fete,
Pardesiuri pentru copii,
Costume engleze,Costume troteur,
Haine pentru copii,
Talii moderne,
Halaturi,
Fuste moderne,**HAINÉ DE DOLIU ȘI TALII DE DOLIU.****Prețuri fixe!****Telefon 238.**

(Ra 973)